

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om försök med regionalt tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt med arbetslivsprövning.

Enligt den föreslagna lagen svarar de kommuner som deltar i försöket inom sina försöksområden för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för kundmålgrupperna för försöken. Kommunen svarar för kundens serviceprocess inklusive hänvisning av kunder till service. Ansvar för serviceprocessen sträcker sig på försöksområdena också till tillhandahållande av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, aktiveringsplanering och integrationen. På försöksområdena ska lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om främjande av integration undantagsvis tillämpas så att arbets- och näringsbyrån inte deltar i genomförandet av sektorsövergripande samservice eller utarbetandet av aktiveringsplaner och integrationsplaner för målgruppen.

Den föreslagna lagen syftar till att stödja övergången till landskapsmodellen genom att skapa en grund för en överföring av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservice på landskapen samt genom att möjliggöra utveckling av sysselsättningstjänster. I försöken utvecklas den sysselsättningsfrämjande servicen för arbetslösa och handlingsmodellerna i samband med serviceproduktionen. Inom vissa försöksområden ersätts arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte med arbetslivsprövning som stöder sysselsättningen.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2017 och gälla till utgången av 2018. Arbetslösa arbetssökande kan hänvisas att bli kunder hos en kommun till och med den 30 september 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.2 Den internationella utvecklingen	15
2.3 Bedömning av nuläget	17
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	21
3.1 Mål.....	21
3.2 Alternativa tillvägagångssätt.....	22
3.3 De viktigaste förslagen.....	25
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	31
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	31
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	33
4.3 Samhälleliga konsekvenser	35
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	37
5.1 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	37
DETALJMOTIVERING	41
1 LAGFÖRSLAG	41
2 IKRAFTTRÄDANDE	54
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	54
LAGFÖRSLAG	58
Lag om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning.....	58

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Målet med det prioriterade området Sysselsättning och konkurrenskraft i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering är att trygga finansieringen av välfärdstjänster och inkomstöverföringar genom reformer som förbättrar incitamenten att arbeta, gör det mer attraktivt att sysselsätta och förbättrar arbetskraftsförvaltningens funktion och konkurrenskraften. Reformerna har som mål att öka utbudet på arbete och företagandet, göra näringsstrukturen mer mångsidig och stärka den offentliga ekonomin.

Som en del av regeringsprogrammet genomförs åren 2017—2018 regionala försök med sysselsättnings- och företagsservice vilka syftar till att skapa en arbetssökar- och arbetsgivarorienterad, helhetsbetonad, sektorsövergripande och kostnadseffektiv handlingsmodell för tiden efter 2019. Försöken har samband med genomförandet av två spetsprojekt i regeringsprogrammet, spetsprojekt 2 Konkurrenskraften stärks genom förbättrade förutsättningar för näringsliv och företagande och spetsprojekt 5 Arbetskraftsförvaltningen reformeras så att den stöder sysselsättningen.

I regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering har skrivits in att en överföring av ansvaret för arbetskraftsservice inklusive resurser till kommunerna när det gäller de svårast sysselsatta utreds, i enlighet med den danska modellen. Utredningen gjordes hösten 2015 i en bredbasig beredningsgrupp under ledning av arbets- och näringsministeriet. Beredningsgruppen föreslog i sin utredning, som blev färdig i januari 2016, att det kan göras försök med överföring av ansvaret för att ordna arbetskraftsservice i vissa regioner. Det fattades dock inte beslut om inledande av ett sådant försök, eftersom förslaget om uppgifter som överförs på landskapet inte var färdigt och ordnandet av arbetskrafts- och företagsservice var en del av det förslaget.

Utredningsperson Maria Kaisa Aula, som tillsatts av justitie- och arbetsminister Jari Lindström, kartlade i början av 2016 olika aktörers synpunkter på åtgärder för att sänka arbetsgivarernas tröskel för att ge sysselsättning samt arbetslösas tröskel för att bli sysselsatta och således minska arbetslösheten. Aula föreslog regionala försök med sysselsättningstjänster som skulle genomföras 2017—2018. De regionala försöken med sysselsättningstjänster inkluderades i handlingsplanen för genomförande av spetsprojekten och reformerna i det strategiska regeringsprogrammet 2015—2019, som uppdaterades i april 2016.

I början av april 2016 fastslog regeringen att ansvaret för att ordna offentlig arbetskrafts- och företagsservice överförs från staten till landskapen vid ingången av 2019. Arbets- och näringsbyråerna samt närings-, trafik- och miljöcentralerna upphör som självständiga ämbetsverk och deras uppgifter överförs på landskapen. I landskapsreformen sammanslås företags-tjänster samt offentliga arbetskrafts- och företagstjänster till den nya tillväxtservicen. I landskapsmodellen ansvarar landskapet för ordnandet av offentlig tillväxtservice. Tillväxtservice kan produceras av företag, den tredje sektorn och offentligt ägda företag.

Den riktlinje som regeringen fastställde i april 2016 innebar att det inte var ändamålsenligt att inleda det försök som ingick i utredningen om överföring av arbetskraftsservicen för de svårast sysselsatta, som blev färdig i januari 2016, i den föreslagna formen. En arbetsgrupp under ledning av arbets- och näringsministeriet började bereda regionala försök som inkluderats i den uppdaterade handlingsplanen. Ansökan till de regionala försöken öppnades i början av maj och försöksområdena valdes i juni 2016.

Till försöket valdes nio regioner av vilka tre var landskapsvisa försök med modellen anordnare–producent. Sex försök är försök med modeller för produktion av kundorienterad service som genomförs inom två eller flera kommuner. Kuntapohjaisiin kokeilualueisiin ilmoitettiin lausuntokierroksen yhteydessä muutoksia. Yksi kuntapohjainen kokeilualue (Oulun kaupunkiseutu) jättäytyi kokeilun ulkopuolelle. De landskapsvisa försöksområdena är Norra Karelen, Mellersta Finland och Mellersta Österbotten. De försöksområden som omfattar två eller fler kommuner (nedan kommunbaserade försök) är , Björneborg och Raumo (Satakunta), Tammerfors stadsregion (Birkaland), Kuopio-regionen (Norra Savolax), Åboregionen (Egentliga Finland) samt Rovaniemi, Kemi, Kemijärvi, Torneå och Sodankylä (Lappland). I de landskapsvisa och kommunbaserade försöken deltar 69 kommuner och försöken genomförs inom verksamhetsområdet för åtta arbets- och näringsbyråer.

Den föreslagna lagen om ett försök med regionalt tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt arbetslivsprövning gäller fem kommunbaserade försök där behörigheten att erbjuda arbetskrafts- och företagsservice för försökets kundmålgrupper temporärt överförs till försökskommunerna. Dessutom gäller lagen de två kommunbaserade försök (Satakunta och Norra Savolax) där det görs försök med service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. De landskapsvisa försöken med anordnare–producent-modellen genomförs inom ramen för gällande lagstiftning och därför behöver det inte föreskrivas om dem i lagen.

I de landskapsvisa modellerna är alla centrala aktörer i landskapet med om att skapa en ur de arbetsökande kundernas och arbetsgivarkundernas synvinkel helhetsbetonad servicemodell som ökar sysselsättningen, företagandet och utvecklingen av företagsverksamheten. Målet är att identifiera och undanröja eventuella överlappningar i det nuvarande utbudet av service, intensifiera samarbetet mellan aktörerna och skapa en grund för ett handlings sätt som bemöter landskapets behov. Som ett led i utvecklingen av service- och handlingsmodellerna är avsikten att i de landskapsvisa försöken också innehållsmässigt utveckla den service som erbjuds kunderna. I de landskapsvisa försöken har kundmålgrupperna inte definierats separat.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Offentlig arbetskrafts- och företagsservice

Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) ska arbets- och näringsbyråerna arbeta för att trygga tillgången på arbetskraft och förbättra sysselsättningen, verkställa den offentliga arbetskraftsservicen, främja invandrares integration, tillhandahålla rådgivning i fråga om företagstjänster samt sköta övriga uppgifter som föreskrivits för byrån eller som närings-, trafik- och miljöcentralen har ålagt dem. Bestämmelser om sådan offentlig arbetskrafts- och företagsservice för vars ordnande arbets- och näringsmyndigheten ansvarar finns i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Genom den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen främjas arbetsmarknadens funktion genom att tillgången på kunnig arbetskraft tryggas och de som söker arbete erbjuds möjligheter att få arbete och dessutom främjas uppkomsten av ny företagsverksamhet och utvecklas företagets verksamhetsförutsättningar och arbetslivets kvalitet.

Som offentlig arbetskrafts- och företagsservice erbjuder arbets- och näringsmyndigheten arbetsförmedling, information och rådgivning, kompetensutveckling och service för att starta och utveckla företagsverksamhet. Arbetsförmedling, som inbegriper publicering och förmedling av information om lediga jobb, uppsökande av lämpliga arbetssökande för lediga jobb och presentation av dem till arbetsgivare samt uppsökande och erbjudande av lämpliga jobb för arbetssökande, är arbets- och näringsbyråernas kärnuppgift. Arbetsförmedlingen stöds

RP 51/2017 rd

med andra tjänster som ingår i serviceurvalet. Som informations- och rådgivningsservice förmedlar arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen information och ger råd om lediga jobb och jobbsökning, om tillgång på och rekrytering av arbetskraft, om utbildningsmöjligheter och andra möjligheter till kompetensutveckling, om arbetsmarkanden, branscher och yrken, om inledande av företagsverksamhet och utvecklingsmöjligheter samt om service, stöd och ersättningar som finns tillgängliga för genomförandet av omställningsskyddet. Som kompetensutvecklingstjänster erbjuds vägledning för yrkesvalet och karriären, träning (jobbsökarträning, karriärträning och arbetsträning), prövning (utbildningsprövning och arbetsprövning) och arbetskraftsutbildning. Kompetensen hos en arbetslös arbetsökande kan också utvecklas genom arbete med lönesubvention samt frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Som tjänster för utveckling av företagsverksamhet kan arbets- och näringsbyråerna bevilja startpeng för att trygga försörjningen för en person som blir företagare.

Den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen omfattar också sakkunnigbedömningar i samband med serviceprocessen för enskilda kunder. Sådana bedömningar är kartläggning av kompetensen och yrkesskickligheten, undersökning och bedömning av arbetsförmågan, bedömning av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet samt eventuella andra motsvarande sakkunnigbedömningar. Dessutom omfattar den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen stöd och ersättningar i enlighet med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Dessa är kostnadsersättning under tiden för deltagande i service, ersättning för rese- och logikostnader för den som söker arbete eller söker till arbetskraftsservice eller deltar i en sakkunnigbedömning samt stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen.

Arbets- och näringsbyrån antingen producerar den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen själv eller anskaffar servicen helt eller delvis från utomstående serviceproducenter. Arbetsförmedling samt vägledning för yrkesvalet och karriären är i regel service som arbets- och näringsbyrån producerar själv. Från externa serviceproducenter anskaffas bland annat arbetskraftsutbildning, träningar och sakkunnigbedömningar.

Service som anskaffas för kunder finansieras med anslag för främjande av sysselsättningen och bekämpning av arbetslösheten under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde (moment 32.30.51, nedan sysselsättningsanslag). Med sysselsättningsanslag finansieras också en del av lönesubventionerna och startpeng för andra än arbetslösa samt andra stöd och ersättningar enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Åren 2017—2018 används för finansiering av lönesubvention och startpeng för arbetslösa anslag som staten anvisat för finansiering av den inkomstrelaterade dagpenningens grunddel och arbetsmarknadsstöd. Arbetskraftsservice kan också finansieras i projekt som medfinansieras via Europeiska socialfonden (ESF). Under programperioden 2014—2020 är godtagbara kostnader i ESF-projekt anskaffning av träningar och arbetskraftsutbildningar samt lönesubvention.

Personer med svag ställning på arbetsmarknaden behöver ofta service utöver den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen, som arbets- och näringsmyndigheten ansvarar för att ordna, för att kunna få sysselsättning. Problem med hälsan och missbruksproblem samt problem med livshanteringen kan till exempel utgöra ett hinder för deltagande i arbetskraftsservice eller för att kunna dra nytta av servicen. Om kundens servicebehov kräver andra tjänster än offentlig arbetskrafts- och företagsservice och om en annan myndighet eller aktör har ansvaret för att ordna nämnda service, ska arbets- och näringsmyndigheten enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice informera kunden om andra servicemöjligheter samt vid behov hänvisa kunden till service som en annan myndighet eller serviceanordnare tillhandahåller i samarbete med dessa. Andra servicebehov hänför sig oftast till social- och hälsovårdstjänster som kommunen ansvarar för ordna samt Folkpensionsanstaltens och försäkringsbolagens tjänster inom yrkesinriktad rehabilitering.

RP 51/2017 rd

Enligt arbets- och näringsministeriets sysselsättningsöversikt (december 2016) fanns det 358 100 arbetslösa arbetssökande vid arbets- och näringsbyråerna i slutet av december 2016 och dessutom 114 100 personer i service som räknas in i aktiveringsgraden. Fastän antalet arbetslösa arbetssökande var mindre jämfört med läget ett år tidigare, hade antalet långtidsarbetslösa ökat ytterligare. I slutet av december 2016 fanns det 122 000 långtidsarbetslösa, dvs. personer som varit arbetslösa utan avbrott i minst ett år. Det är 3 800 fler än ett år tidigare. Det fanns 58 900 långtidsarbetslösa som varit arbetslösa utan avbrott i över två år. Det är 6 900 fler än ett år tidigare.

Serviceprocessen för enskilda kunder vid arbets- och näringsbyrån

Vid arbets- och näringsbyrån baserar sig servicemodellen för enskilda kunder på processansvar. Arbets- och näringsbyråns kundservice är organiserad vid tre servicelinjer: arbetsförmedlings- och företagstjänster, kompetensutvecklingstjänster och tjänster för stödd sysselsättning. Alla enskilda kunder placeras utifrån kundens servicebehov vid en servicelinje och arbets- och näringsbyråns alla tjänster används vid varje servicelinje enligt kundernas servicebehov.

Serviceprocessen för den arbetssökande är en helhet som utgörs av anmälan som arbetssökande, intervjuer med den arbetssökande, bedömning av servicebehovet, utarbetande och revidering av sysselsättningsplan eller plan som ersätter den och hänvisande till service som ingår i planen. En persons jobbsökning inleds när personen ber om det elektroniskt i den för ändamålet avsedda webbtjänsten eller personligen hos arbets- och näringsbyrån och personen registreras som arbetssökande i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Arbets- och näringsmyndigheten ska ordna en intervju med en arbetssökande inom två veckor från jobbsökningens början, om det inte med beaktande av arbetssökandens situation är uppenbart onödigt och ge arbetssökanden möjlighet till senare regelbundet återkommande intervjuer enligt arbetssökandens servicebehov. En intervju med en arbetslös arbetssökande ska dock alltid ordnas när arbetslösheten oavbrutet fortgått i tre månader, och därefter alltid när arbetssökanden varit arbetslös i tre månader utan avbrott.

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskyddet har rätt till en sysselsättningsplan. Sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen utarbetas och revideras i samband med intervjun med den arbetssökande. Planen ska revideras också på begäran av den arbetssökande. Planen grundar sig på arbetssökandens egna mål för arbete eller utbildning och det uppskattade servicebehovet. Planen ska innehålla överenskommelse om jobbsökning och dess mål, offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt den arbetssökandes servicebehov, annan sysselsättningsfrämjande service och sakkunnigbedömningar. Vid behov ska planen innehålla överenskommelse om annan service som förbättrar kompetensen, arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan eller om åtgärder som hänför sig till klarläggande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Den arbetssökande och arbets- och näringsmyndigheten ska komma överens om uppföljning av hur sysselsättningsplanen eller den ersättande planen har genomförts och godkänna planen.

Arbets- och näringsmyndigheten ska inom ramen för de anslag som anvisats myndigheten erbjuda arbete och utbildning samt ordna service som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen. Myndigheten ska också följa hur sysselsättningsplanen eller den ersättande planen genomförs och bidra till att serviceprocessen framskrider.

Kommunernas uppgifter när det gäller att ordna och producera service för arbetslösa

Kommunerna har inte någon lagstadgad skyldighet att ordna eller producera offentlig arbetskrafts- och företagsservice med undantag för sysselsättningskyldigheten i fråga om äldre som

RP 51/2017 rd

varit arbetslösa länge på det sätt som anges i 11 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunerna deltar i produktionen av offentlig arbetskrafts- och företagsservice genom att erbjuda arbetslösa arbete med lönesubvention och möjligheter till arbetsprövning. Kommunerna producerar också frivilligt tjänster för arbetslösa på basis av kommunens allmänna behörighet.

Kommunerna och samkommunerna erbjöd år 2014 arbete med lönesubvention åt cirka 19 000 arbetslösa och år 2015 åt cirka 16 000 arbetslösa, vilket årligen motsvarat cirka 30 procent av allt arbete med lönesubvention. Åren 2014 och 2015 ordnade kommunerna och samkommunerna arbetsprövning för cirka 12 000 arbetslösa (25 procent av platserna för arbetsprövning).

Kommunerna har ansvar för att ordna social- och hälsovårdstjänster. Om arbets- och näringsbyrån, kommunen och personen tillsammans bedömer att personen till följd av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller arbete, har kommunen skyldighet att som en del av socialservicen ordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) eller i enlighet med speciallagar sådan socialservice samt sådana hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga, när det gäller personer som varit arbetslösa länge. Enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ska kommunen ha hand om hälsoundersökningar för arbetslösa. Enligt lagen ska kommunen se till att sådana hälsoundersökningar genomförs som är nödvändiga för att bevaka och främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Hälsoundersökningar och hälsorådgivning ska också ordnas för unga personer och personer i arbetsför ålder som faller utanför studerande- eller företagshälsovården.

Kommuner och samkommuner ordnar också verksamhet i sysselsättningssyfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade enligt socialvårdslagen (710/1982) samt arbetsverksamhet och arbetsträning enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977).

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är socialservice enligt socialvårdslagen (1301/2014) och syftar till att förbättra en persons livskompetens samt skapa förutsättningar för sysselsättning och deltagande i arbetskraftsservice och som inte ger upphov till något tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande mellan personen och den instans som ordnar eller genomför verksamheten.

Kommunen kan anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte själv eller genom att ingå skriftligt avtal om anordnande av sådan verksamhet med en annan kommun eller en samkommun eller med en registrerad förening, en registrerad stiftelse, ett statligt ämbetsverk eller ett registrerat religionssamfund. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får inte anskaffas från företag.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får inte ersätta arbete som utförs i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får inte föranleda att anställda hos kommunen eller hos någon annan instans som står för genomförandet av verksamheten sägs upp eller permitteras eller att deras arbetsförhållanden eller förmåner försämras. För att säkerställa detta ska kommunen innan en person inleder arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte underrätta den huvudförtroendeman om saken som företräder de anställda som främst ska arbeta med den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte definierar inte innehållet i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Enligt regeringens proposition med förslag till lag om arbetsverk-

RP 51/2017 rd

samhet i rehabiliteringssyfte (RP 184/2000 rd) ska arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på alla sätt stödja personens inträde på arbetsmarknaden. Detaljplaneringen av innehållet i verksamheten lämnas till den lokala nivån. Detta gör det möjligt att skraddarsy innehållet i verksamheten på ett individuellt och målinriktat sätt så att lagens syfte förverkligas.

Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte ska anpassas till personens arbets- och funktionsförmåga samt kunnande så att den är meningsfull och tillräckligt krävande med tanke på ett inträde på arbetsmarknaden. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte får inte allvarligt kränka personens religiösa eller etiska övertygelse. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte anordnas i perioder på 3—24 månader (cirka 12—52 veckor) åt gången. Varje period ska personen delta i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte under minst en och högst fyra dagar per kalendervecka. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte ska pågå i minst fyra timmar per dag.

Enligt en enkät till kommunerna som social- och hälsovårdsministeriet lät göra 2013 (Simo Klem: Työllistymistä tukeva toiminta, työtoiminta ja työhönvalmennus sosiaalihuollossa (Verksamhet i sysselsättningssyfte, arbetsverksamhet och arbetsträning i socialvård), SHM Rapporter och promemorior 2013:23) anordnades arbetsverksamhet som arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i de flesta kommunerna. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utgjordes ofta också helt eller delvis av individuell träning eller individuell vägledning. Annat som vanligen ingick i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte var bedömning av arbets- och funktionsförmågan, stöd från en arbetstränare samt gruppverksamhet. Utöver dessa anordnades som arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bland annat samhällelig verksamhet, vägledning i klientens vardag och hjälp med att sköta ärenden, stöd med att ta hand om ekonomin, skuldrådgivning, kartläggning av svårigheter med inläring och lärande av arbetslivets spelregler. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte ordnades oftast i separata sysselsättningsenheter. Dessutom ordnades arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte också i vanliga arbetsgemenskaper, oftast i kommunen och arbetsplatser i den tredje sektorn. Sysselsättningsenheterna utgjorde dock år 2013 den klart största andelen platser för ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Till sådana deltagare i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som får arbetslöshetsförmån betalas nio euro i kostnadsersättning enligt 10 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) per deltagardag. Till deltagare i arbetsverksamhet som får utkomststöd betalas sysselsättningspenning som uppgår till kostnadsersättningens belopp per deltagardag i enlighet med 10 a § i lagen om utkomststöd (1412/1977). Utöver kostnadsersättningen eller sysselsättningspenningen har personen rätt att få ersättning för de resekostnader som deltagandet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte föranleder.

När kommunen ordnar arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, har kommunen rätt att som ersättning från staten få 10,09 euro per dag och per person som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I statsbudgeten för 2017 har det reserverats cirka 27 miljoner euro för ersättningar som betalas till kommuner för att de ordnar arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Utbetalningen av ersättningen sköts av närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret). Utöver den separata statliga ersättningen beviljas kommunerna statsandel för basservice för ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Tabell 1: Deltagare i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte 2014—2016 (källa: FPA)

	2014	2015	2016
Personer	27 400	33 800	37 300
Genomsnittlig längd på arbetsverksamheten i re-	23	24	25

RP 51/2017 rd

habiliteringssyfte (veckor)			
Deltagardagar / vecka / person	3,0	2,7	2,4

Antalet klienter i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och längden på perioderna har ökat åren 2014—2016, men antalet deltagardagar per vecka har minskat. Volymerna påverkas av att långtidsarbetslösheten har hållit sig på en hög nivå, att kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstöd utökades år 2015 samt av en ändring i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som gjordes samma år, där det maximala antalet deltagardagar per vecka minskades från fem till fyra.

Inom försöksområdena i Satakunta och Norra Savolax deltog år 2016 sammanlagt cirka 2 100 personer i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och den genomsnittliga perioden med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte var 14 veckor.

Kommunernas sysselsättningsfrämjande tjänster och organiseringen av tjänsterna i kommunerna

Utöver lagstadgade uppgifter producerar kommunerna på eget initiativ tjänster som stöder sysselsättningen. För arbetsgivare erbjuder kommunerna tjänster för rekrytering (bland annat rådgivning, presentation av potentiella arbetstagare, hjälp med upprättande av arbetsavtal och ansökningar om lönesubvention, ordnande av eller deltagande i rekryteringsevenemang, erbjudande av arbetstränare till stöd för dem som anställts med subvention). Kommunerna söker upp så kallade dolda jobb, platser för arbetsprövning och möjligheter till arbete med lönesubvention. Dessutom söker kommunerna upp fortsatta möjligheter i kommunen för dem som är anställda med lönesubvention eller deltar i arbetsprövning eller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Kommunerna vägleder också arbetslösa till utbildning och erbjuder kortvarig utbildning eller ger hjälp med utredandet av förutsättningarna för pension.

Arbetsgruppen som utredde en överföring av ansvaret för att ordna arbetskraftsservice för de svårast sysselsatta gjorde hösten 2015 en enkät till kommunerna i Fastlandsfinland om organiseringen av och resursfördelningen för uppgifter som anknyter till skötsel av sysselsättningen samt servicestrukturen. Enkäten besvarades av 207 kommuner och svarsprocenten var cirka 70. Utifrån svaren betalade nästan hälften av de kommuner som besvarade enkäten, dvs. cirka hundra kommuner, kommuntillägg för lönekostnader till arbetsgivare. Betalningen av kommuntillägg är oftast bunden till lönesubvention som arbets- och näringsbyrån beviljat arbetsgivaren. Kommuntillägg betalades oftast till aktörer inom den tredje sektorn, men den största delen av de kommuner som betalade kommuntillägg beviljade tillägg också till företag. Dessutom ger kommunerna ekonomisk hjälp till föreningar för arbetslösa och andra föreningar som producerar tjänster för arbetslösa. Oftast beviljas understöd för hyror för föreningarnas lokaler, men också för lönekostnader.

I cirka hälften av de kommuner som besvarade enkäten som gjordes hösten 2015 fanns en enhet som centraliserat svarar för skötseln av sysselsättningen. Enheterna var oftast placerade i kommunens central- eller koncernförvaltning, grundtryggheten, socialväsendet eller välfärdstjänsterna. Om det i kommunen inte fanns en separat enhet för skötsel av sysselsättningen, är de tjänsteinnehavare som ansvarar för skötseln av sysselsättningen oftast i ovannämnda förvaltningar.

I de kommuner som besvarade enkäten arbetade i januari–september 2015 sammanlagt cirka 2 300 personer i uppgifter med anknytning till produktion av offentlig arbetskrafts- och företagservice (så kallade uppgifter som arbetsplanerare) och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt uppgifter som kommunen producerar på eget initiativ som inte ingår i lagstiftning-

RP 51/2017 rd

en. Av dem arbetade cirka 45 procent (cirka 1000 personer) i uppgifter som hänförde sig till ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, cirka 30 procent (cirka 700 personer) i uppgifter som hänförde sig till ordnande av offentlig arbeidskrafts- och företagservice och cirka 25 procent (cirka 600 personer) i uppgifter som hänförde sig till kommunens frivilliga serviceproduktion. Av personalen hade cirka 1 250 anställts helt med kommunens egen finansiering, cirka 700 hade delvis anställts med sysselsättningsanslag och cirka 350 hade anställts med projektfinansiering.

Av de kommuner som besvarade enkäten äger cirka 140 en arbetsverkstad eller annan enhet som producerar sysselsättningstjänster. Den största delen av enheterna är ungdomsverkstäder. Ungefär en tredjedel av kommunerna hade en underställd stiftelse eller förening som producerar sysselsättningstjänster och cirka 80 kommuner hade, när enkäten gjordes, ett partnerskaps- eller samarbetsavtal med aktörer som producerar sysselsättningsfrämjande tjänster.

Kommunernas ansvar för finansiering av arbetsmarknadsstödet

Kommunerna har sedan 2006 finansierat en del av arbetsmarknadsstödet under tiden för arbetslöshet. Enligt 14 kap. 3 a § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa finansieras arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen med statens medel till utgången av den betalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 300 dagar. För arbetslöshetstid efter den ovan nämnda tiden finansieras arbetsmarknadsstödet till hälften med statens medel och till hälften med medel från hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd, för arbetslöshetstid efter den betalningsperiod som avses i 1 mom. till utgången av den betalningsperiod, under vilken arbetsmarknadsstöd har betalats till personen på grundval av arbetslöshet för sammanlagt 1 000 dagar. För arbetslöshetstid efter detta fördelas finansieringsansvaret så att hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd svarar för 70 procent och staten för 30 procent av finansieringen av det arbetsmarknadsstödet. Staten betalar arbetsmarknadsstödet helt under tiden för deltagande i sysselsättningsfrämjande service enligt 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Åren 2006—2014 finansierades arbetsmarknadsstödet under tiden för arbetslöshet till hälften av statens medel och medel av hemkommunen för mottagaren av arbetsmarknadsstöd efter att personen fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 500 dagar.

År 2016 har kommunernas andel av sådant arbetsmarknadsstöd som betalas på grundval av arbetslöshet i genomsnitt varit cirka 36 miljoner euro i månaden. Andelen av detta belopp har för kommunerna i försöksområdena varit i genomsnitt cirka 12 miljoner euro i månaden (cirka 33 % av kommunernas andel).

Tabell 2: Arbetsmarknadsstöd som medfinansierats av kommunen i januari–december 2016 (källa: Kelasto)

Arbetsmarknadsstöd har betalats på grundval av arbetslöshet för minst 300 dagar	euro, i genomsnitt i månaden	andel av finansieringen i hela landet, %	andel av kommunernas finansieringsandel, %
Kostnaderna totalt (staten och kommunen)	60 822 000	(100)	
- varav kommunernas finansieringsandel	35 466 000	<i>cirka 58</i>	(100)
<i>Kommunbaserade försöksområden</i>	<i>10 282 000</i>	<i>cirka 17</i>	<i>cirka 29</i>
<i>Landskapsvisa försöksområden</i>	<i>3 768 000</i>	<i>cirka 6</i>	<i>cirka 11</i>
<i>Försöksområdena totalt</i>	<i>14 050 000</i>	<i>cirka 23</i>	<i>cirka 40</i>

RP 51/2017 rd

Specifikation per försöksområde	euro, i genomsnitt i månaden	variation per kommun, 1 000 euro
Kommunbaserade försök:		
KOMMUNERNA I LAPPLAND	851 000	40—451
BJÖRNEBORG OCH RAUMO	574 000	176—399
KUOPIOREGIONEN	1 098 000	19—965
BIRKALAND	3 246 000	2—2 685
ÅBOREGIONEN	2 381 000	6—2 060
Landskapsvisa försök:		
MELLERSTA ÖSTERBOTTEN	253 000	1,5—218
MELLERSTA FINLAND	2 289 000	3—1 515
NORRA KARELEN	1 226 000	4—742

Statens och kommunernas skyldighet att samarbeta för att främja arbetslösas sysselsättning

Bestämmelser om sysselsättningsfrämjande samarbete som är förpliktande för arbets- och näringsbyråerna och kommunerna finns i lagen om främjande av integration (1386/2010, nedan integrationslagen), i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014, nedan samservicelagen). Mellan staten och kommunerna finns också samarbetsmodeller som baserar sig på frivillighet.

Integration av invandrare

Enligt lagen om främjande av integration ordnas åtgärder och tjänster som främjar integration på lokal nivå som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration. Ansvariga myndigheter på lokal nivå är kommunerna och arbets- och näringsbyråerna.

Arbets- och näringsbyrån inleder den inledande kartläggningen för invandrare som är arbetslösa arbetssökande, och kommunen inleder den för invandrare som får utkomststöd. Utifrån den inledande kartläggningen bedömer arbets- och näringsbyrån eller kommunen om invandraren behöver en sådan integrationsplan enligt 11 § i lagen där det avtalas om åtgärder och tjänster som stödjer integrationen. Utöver studier i finska eller svenska kan i integrationsplanen överenskommas om undervisning i invandrarens eget modersmål, samhällsorienterad undervisning, läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, integrationsutbildning och andra individuella åtgärder som främjar integration. Enligt 13 § i integrationslagen gör kommunen och arbets- och näringsbyrån upp en integrationsplan tillsammans med invandraren. Av grundad anledning får kommunen och invandraren eller arbets- och näringsbyrån och invandraren dock göra upp planen sinsemellan.

Kommunerna har allmänt ansvar och samordningsansvar för utvecklingen av integrationsfrämjandet samt för dess planering och uppföljning på lokal nivå. Kommunen och arbets- och näringsbyrån svarar tillsammans för anordnandet av integrationsfrämjande och stödjande åtgärder och tjänster, anvisandet till dessa samt uppföljningen av dessa. Kommunerna kan dessutom göra upp lokala eller regionala samarbetsavtal om anordnandet av åtgärder och tjänster inom sitt område.

Aktiveringsplanering

RP 51/2017 rd

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte förpliktar arbets- och näringsbyrån och kommunen att utarbeta en aktiveringsplan tillsammans med en sådan person till vilken arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd har betalats på grundval av arbetslöshet under en viss tid. Aktiveringsplanen är en plan som ersätter sysselsättningsplanen och den ska revideras tills personen uppfyller arbetsvillkoret. Kommunen, arbets- och näringsbyrån och personen i fråga kommer överens om aktiveringsplanens varaktighet, ändringar som gäller planen och återupptagandet av en avbruten plan.

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte tillämpas på personer som varit arbetslösa en längre tid och som får arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd på grundval av arbetslöshet. I fråga om arbetslösa som inte har fyllt 25 år omfattar lagens räckvidd dem som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar under de senaste tolv kalendermånaderna, eller dem som har fått arbetslöshetsdagpenning under arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller dem vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

I fråga om arbetslösa som har fyllt 25 år omfattar lagens räckvidd dem som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar, eller dem som efter arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 eller 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar på grund av arbetslöshet eller dem vars huvudsakliga försörjning under de senaste tolv månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Arbets- och näringsbyrån är skyldig att vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan för den som uppfyller de villkor som hänför sig till dagar av betald arbetslöshetsförmån. Kommunen är skyldig att vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan för den som uppfyller de villkor som hänför sig till utkomststödet varaktighet.

När aktiveringsplanen utarbetas ska man först utreda möjligheten att erbjuda arbete eller offentlig arbetskraftsservice. Planen kan utöver dessa åtgärder även innehålla social-, hälsovårds-, rehabiliterings- och utbildningstjänster som förbättrar möjligheterna att bli sysselsatt. Om arbets- och näringsbyrån, kommunen och personen tillsammans bedömer att personen på grund av begränsningar som personens arbets- och funktionsförmåga ställer inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller arbeta, ska i aktiveringsplanen inkluderas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i enlighet med speciallagar sådana social-, hälsovårds- och rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga.

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på personens begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om kommunen och arbets- och näringsbyrån, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som föreskrivs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som föreskrivs i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos arbets- och näringsbyrån eller kommunen.

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

RP 51/2017 rd

Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen trädde i kraft vid ingången av 2015. Lagen definierar en åtgärdsmodell där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer servicebehoven hos arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen av arbetslösa och svarar för att sysselsättningsprocessen för arbetslösa fortskrider och följs upp. Med behov av sektorsövergripande samservice avses en situation där det för att främja sysselsättningen av en arbetslös person krävs samordning av den service och de tjänster som arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten är skyldiga att ordna. Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten ska bedöma om en arbetslös har behov av sektorsövergripande samservice, om han eller hon har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grundval av arbetslöshet eller har varit arbetslös utan avbrott under en viss tid (personer under 25 år minst sex månader och personer som fyllt 25 år minst tolv månader). Om det finns behov av sektorsövergripande samservice, hänvisas personen till sektorsövergripande samservice.

I samservicemodellen ska arbetslösa erbjudas offentlig arbetskraftsservice för vars ordnande arbets- och näringsbyrån ansvarar, hälso- och sjukvårdstjänster för vars ordnande kommunen ansvarar samt Folkpensionsanstaltens rehabiliteringstjänster i enlighet med personens servicebehov. Dessutom kan i samservicen också tillhandahållas till exempel tjänster som kommunen ordnar frivilligt. Den arbetslöses behov av service ska bedömas inom tre månader efter att sektorsövergripande samservice har inletts (så kallad utredningsperiod). Under utredningsperioden ska arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans med den arbetslöse utreda hans eller hennes yrkeskompetens samt hans eller hennes sociala situation, hälsotillstånd och arbets- och funktionsförmåga när de inverkar på sysselsättningen.

Det har inte inrättats en ny organisation för samservicemodellen, utan de myndigheter som deltar i verksamheten har nätverkssamarbete var och en inom sin behörighet. För tillhandahållandet av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen har det bildats 33 samservicenätverk som baserar sig på samarbetsavtal. Avtalen har ingåtts för åren 2015—2018. De kommuner som medverkar i nätverket har utsett de personer som leder ordnandet av den sektorsövergripande samservicen.

Nätverken skiljer sig från varandra när det gäller deltagande kommuner, kundvolymen och antalet verksamhetsställen. Enligt en enkät som sommaren 2016 riktades till ledarna för samservicen har det för kundservicen inrättats nästan 250 verksamhetsställen varav 44 är gemensamma. Antalet verksamhetsställen varierar mellan ett och trettio från nätverk till nätverk. Den service som tillhandahålls inom samservicemodellen omfattade i december 2016 cirka 40 000 kunder (cirka 51 000 under hela året), utöver dem väntade uppskattningsvis cirka 42 000 personer som uppfyllde kundkriterierna för sektorsövergripande samservice på tillträde till samservice. Antalet kunder som omfattas av samservicemodellen varierar från några tiotal till 4 000 mellan nätverken. Inom varje nätverk fanns det personer som köade till samservice.

Arbets- och näringsbyråns uppgifter som anknyter till utkomstskyddet för arbetslösa

Arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter ger för Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna bindande utlåtanden om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner. Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ges om de allmänna förutsättningar som anges i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt om förutsättningarna för förmån under tiden för sysselsättningsfrämjande service. Sysselsättningsfrämjande service är jobsökarträning, karriärträning, prövning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån i enlighet med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Också frivilliga studier enligt

RP 51/2017 rd

lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är sysselsättningsfrämjande service.

Arbets- och näringsbyrån ska dessutom ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om sådana förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda som anges i 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

För ordnande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice drivs ett kundinformationssystem för arbets- och näringsbyrån (URA-systemet). Informationssystemet innehåller ett register över enskilda kunder, ett arbetsgivarregister och ett register över serviceproducenter. På offentligheten för de uppgifter som införts i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem tillämpas bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och på behandlingen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999).

Enligt 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är handlingar som innehåller uppgifter om en klient hos socialvården eller en enskild kund hos arbetsförvaltningen samt de förmåner eller stödåtgärder eller den socialvårdsservice eller den service för arbetsförvaltningens enskilda kunder denne erhållit eller uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, den hälsovård eller rehabilitering som denne har erhållit eller uppgifter om någons sexuella beteende eller inriktning sekretessbelagda uppgifter. En tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter eller arbets- och näringsministeriet som beviljats rätt att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i systemet, om det är nödvändigt för att ordna kundbetjäningen, utreda eller avgöra ett anhängigt ärende eller utföra tillsyns-, utvecklings- och uppföljningsuppgifter.

Från arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem kan lämnas ut sekretessbelagda uppgifter endast om det i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter, eller när sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut. Kommunen har inte allmän rätt att få uppgifter ur arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Om kommunen producerar offentlig arbetskrafts- och företagsservice, såsom arbetsprovning, har kommunen oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen få de uppgifter om enskilda kunder som är nödvändiga för att ordna servicen. Till en kommun kan i egenskap av arbetsgivare lämnas ut uppgifter som behövs för tillsättandet av ett jobb, om arbetssökanden har lämnat sitt skriftliga samtycke till utlämnande av uppgifter. Dessutom kan kommunen med stöd av annan lagstiftning ha rätt att få uppgifter om enskilda kunder hos arbets- och näringsbyrån.

För den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen finns kundinformationssystemet TYPPI, som är gemensamt för arbets- och näringsbyråns, kommunens och Folkpensionsanstaltens tjänstemän. Arbets- och näringsministeriet är systemansvarig och arbets- och näringsbyrån registeransvarig. Systemet är ett delregister i registret över enskilda kunder i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Användarrättigheter till systemet kan beviljas de anställda hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som sköter uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och som erbjuder arbetslösa service enligt den lagen. Användarrättigheterna begränsas

till kunduppgifterna endast i det samservicenätverk för vars kund personen erbjuder sektorsövergripande samservice.

I TYPPPI-systemet införs sådana uppgifter för sam användning av myndigheterna som är nödvändiga och behövs för att främja sysselsättningen av de arbetslösa som omfattas av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. En anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som beviljats användarrättigheter till systemet kan få och använda uppgifter i kundregistret samt göra anteckningar i registret.

2.2 Den internationella utvecklingen

Tillhandahållandet av sysselsättningsfrämjande service har organiserats på lite olika sätt i olika länder i Europa. Bland varierar den offentliga och den privata sektorns roller. I länder där staten ensam har ansvar för ordnandet av offentlig arbetskraftsservice har kommunerna ofta ansvar för produktionen av arbetskraftsservice. Den privata sektorns aktörer har sin egen roll som serviceproducent i olika länder. I vissa länder har den privata sektorn en dominerande roll som serviceproducent (Storbritannien, Nederländerna). Exemplet är plockade från länder där kommunen och staten samarbetar på lokal nivå i tillhandahållandet av arbetskraftsservice.

Danmark

Uppgifterna i samband med tillhandahållande av arbetskraftsservice fördelas i Danmark på nationell, regional och lokal nivå. På nationell nivå har arbetsministeriet ansvar för arbetskraftspolitiken och verkställigheten av den. På lokal nivå tillhandahålls arbetskraftsservice i kommunala Job Center, och det finns sammanlagt 94 center. Kommunerna kan samarbeta med andra kommuner i fråga om arbetskraftsservice som överskrider kommungränserna. Kommunerna kan också bereda samarbetet underställda Kommunernes Landsforening KL (privat intresse- och medlemsorganisation som motsvarar Finlands Kommunförbund).

Kommunen ansvarar för vilka arbetskraftstjänster som ordnas. Arbetsministeriet fastställer närmare föreskrifter om vilka uppgifter i samband med sysselsättning och rehabilitering som hör till den kommunala arbetskraftsservicen. Kommunen kan delegera uppgifter om beslutsfattande som föreskrivits för kommunen till andra aktörer, men ansvaret förblir hos kommunalförvaltningen.

Ett undantag från det kommunala serviceutbudet utgörs av rekryteringsbehoven hos (stora) arbetsgivare som är verksamma i hela landet samt stora rekryteringsbehov som sköts i den nationella arbetsförmedlingen (kontaktpunkt). Servicen sköts av ett centralt ämbetsverk STAR (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering) som är underställt arbetsministeriet.

Sverige

I Sverige ansvarar staten för tillhandahållandet av offentlig arbetskraftsservice och för socialförsäkringen. Under de senaste åren har man velat stärka det regionala och lokala samarbetet.

Sveriges offentliga arbetskraftsservice (ämbetsverket Arbetsförmedlingen) och förbundet Sveriges kommuner och landsting SKL ingick i juni 2015 ett samarbetsavtal som syftade till att stödja lokalt och regionalt samarbete som främjar sysselsättningen. Samarbetet har som mål att stödja regionernas livskraft och utveckling, trygga tillgången på kunnig arbetskraft i regionerna samt stödja möjligheterna till sysselsättning för arbetssökande som behöver särskilt stöd. Ett mål är också att tillvarata myndighetsresurserna effektivare än tidigare och producera samhällelig verkningsfullhet.

RP 51/2017 rd

I samarbetsavtalen konstateras att kommunerna, landstingen och regionerna har en viktig roll som arbetsgivare att erbjuda understött arbete, praktikmöjligheter och annan service som en väg in i arbetslivet. I sysselsättningen för invandrare lyfts kommunal vuxenutbildning och spårkutbildning fram. Att i samverkan utforma sociala krav i samband med upphandlingar kan också vara en möjlighet för att öka tillgången till arbetsplatsförlagda insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. I samarbetsavtalet framförs också att den offentliga arbetskraftsservicen genom lokala samarbetslösningar och gemensamma kundserviceställen kan säkerställa närservice i kommunerna.

Det upprättas ett skriftligt avtal om lokalt eller regionalt samarbete. I avtalet fastställs målen för samarbetet och där beskrivs också samarbetsformerna. Upprättandet av skriftliga avtal syftar till förutsebarhet och klarhet samt hållbarhet i samarbetet. De praktiska åtgärderna i samarbetet anpassas till de regionala och lokala behoven.

Tyskland

I Tyskland har både staten och kommunerna ansvar för ordnandet av offentlig arbetskraftsservice och utbetalningen av arbetslöshetsförmåner. Det nuvarande systemet och den nuvarande ansvarsfördelningen baserar sig i stor utsträckning på de så kallade Hartz-reformerna och lagar som Hartz-kommissionen stiftat som trädde i kraft 2002—2005. På grund av förbundsstatens förvaltningsstruktur har man i olika delstater och enheter i lokalförvaltningen gått in för olika lösningar när det gäller arbetskraftsservice.

Tillhandahållandet av arbetskraftsservice sköts av förbundsstatens arbetskraftsmyndighet BA (Bundesagentur für Arbeit) och kommunerna. Arbetskraftsservice anskaffas också från den privata sektorn. BA är ett självständigt ämbetsverk som är underställt ministeriet för arbets- och sociala frågor. Om en kommun sköter BA-ämbetsverkets skyldigheter i stället för ämbetsverket, utövar förbundsstaten och i sista hand ministeriet för arbets- och sociala frågor juridisk tillsyn.

Service som BA-ämbetsverket tillhandahåller är arbetsförmedling, vägledning och rådgivning, arbetskraftsutbildning och fortbildning, service som främjar sysselsättningen av partiellt arbetsföra, stöd för tillkomst och bevarande av jobb. BA producerar också statistik och prognostisk och forskningsbaserad data. Dessutom samarbetar BA med sjukförsäkringsfonder, ministeriet för arbets- och sociala frågor och företag som tillhandahåller arbetspraktik.

Kundservicen är organiserad på olika sätt beroende på vilken utkomstförmån som arbetssökanden har rätt till. Om det är fråga om minimiförmåner, betjänas den arbetssökande i samarbete mellan förbundsstatens arbetskraftsmyndigheter och de lokala myndigheterna såväl som samarbete mellan arbetskraftsbyråerna och kommunerna. BA:s regionala ämbetsverk har inrättat över 300 gemensamma Jobcenter-enheter som syftar till att stödja de arbetssökande att skaffa sin försörjning med hjälp av sina färdigheter och med egna krafter utan offentligt stöd. Kunderna hos ett Jobcenter kan utgöras av både arbetssökande som staten ansvarar för och arbetssökande för vilka kommunerna ansvarar. En del kommuner (cirka 100) står utanför Jobcenter-modellen och tillhandahåller servicen själva.

Nederländerna

I Nederländerna ansvarar både staten och kommunerna för ordnandet av offentlig arbetskraftsservice. Dessutom har privata serviceproducenter en betydande roll i serviceproduktionen. Den aktör som tillhandahåller egentlig offentlig arbetskraftsservice är Uitvoeringsinstituut werknemersverzekering UWV (försäkringskassa för arbetslösa) som är underställd och verksam under ledning av social- och hälsovårdsministeriet. UWV är ett nationellt organ och an-

svarar för det allmänna genomförandet av arbetskraftspolitiken, utdelningen av utkomstskydd för arbetslösa och insamlingen av arbetslöshetsstatistik.

UMW sköter tillsammans med kommunerna uppgifter som främjar enskilda kunders sysselsättning. På praktisk nivå ansvarar en avdelning för offentlig arbetskraftsservice (främst arbetsförmedling) och koncentrerar sig på arbets sökande med svag ställning och arbetsgivare som sysselsätter dem. Dessutom kan arbets sökande, arbetstagare och arbetsgivare från UMW få juridisk information och rådgivning om arbetslivet och information om arbetsmarknaden i övrigt.

Kommunerna sköter självständigt den offentliga arbetskraftsservicen för de arbetslösa som lämnas utanför arbetslöshetsförsäkringen (förmånen är folksverzekeringen, ”folkförsäkring”). Servicestrukturen på kommunnivå är heterogen. Staten finansierar kommunernas arbetskraftsservice utifrån antalet arbetslösa i kommunen.

UMW strävar efter aktivt samarbete med andra aktörer, såsom kommuner, arbetsgivare och företag som hyr ut arbetskraft. Målet är att öka lokalförvaltningens möjligheter att skapa sin egen arbetskraftspolitik, eftersom ansvar och service nära medborgarna anses vara effektivt med tanke på resultatet. I början av 2015 inrättades 35 regionala Werkbedrijf-enheter, där UWV, kommunerna, utbildningssektorn och arbetsmarknadsparterna samarbetar för att lösa arbetsmarknadsproblem i sin region och avtalar om åtgärder för detta. I samarbete med kommunerna byggs det för arbetsgivare också upp ett serviceställe som utgörs av en kontaktpunkt där det ges information, rådgivning och sakkunnigservice.

Norge

I Norge omorganiserades år 2006 administrationen av offentlig arbetskraftsservice och förmåner inom socialförsäkringen, som staten ansvarar för att ordna. På lokal nivå samarbetar staten och kommunen i tillhandahållandet av välfärdstjänster. Tillhandahållandet av service har organiserats för NAV-byråerna (Arbets- och velferdsförvaltningen), som totalt uppgår till 456. I de största kommunerna finns flera byråer.

Vid NAV-byråerna tillhandahåller staten arbetskrafts- och socialförsäkringsservice och kommunen socialservice. Statens verksamhet baserar sig på lagstiftning och kommunernas medverkan i ett riksomfattande avtal mellan arbetsministeriet och ett förbund som företräder Norges kommuner. I avtalet nämns de socialtjänster som ska tillhandahållas vid varje NAV (de så kallade minimitjänsterna). Vid cirka 75 procent av NAV-byråerna tillhandahålls även annan service än så kallade minimitjänster.

NAV:s verksamhet baserar sig på jämlikt samarbete mellan staten och kommunerna. Detta leder till att kunderna får de offentliga välfärdstjänsterna på samma ställe. NAV fäster särskild vikt vid dem som har nedsatt arbetsförmåga och på grund av svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Särskilda målgrupper är ungdomar, invandrare från länder utanför OECD och de som varit arbetslösa över sex månader.

2.3 Bedömning av nuläget

Enligt sysselsättningsöversikten för december 2016 minskade antalet arbetslösa arbetssökande i december inom samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler jämfört med motsvarande tidpunkt föregående år. Antalet arbetslösa arbetssökande minskade relativt sett mest i Kajanaland (16 procent), Södra Savolax (9 procent), Södra Österbotten (9 procent), Norra Savolax (9 procent) och Lappland (8 procent). Antalet arbetslösa arbetssökande minskade också på de landskapsvisa och kommunbaserade försöksområdena jämfört med läget ett år tidigare. Ur en

RP 51/2017 rd

kommunbaserad granskning minskade antalet arbetslösa i de flesta kommuner som är med i försöket, bara i cirka tio kommuner har antalet arbetslösa ökat eller kvarstått på samma nivå.

Enligt sysselsättningsöversikten fanns det i försöksområdena 121 700 arbetslösa arbetssökande i slutet av december 2016. Antalet arbetslösa arbetssökande utgör cirka 35 procent av de arbetslösa arbetssökandena i hela landet. Av de arbetslösa i försöksområdena var cirka 47 800 långtidsarbetslösa, vilket också är cirka 40 procent (39) av alla långtidsarbetslösa. I de kommunbaserade försöksområdena fanns det sammanlagt cirka 34 500 långtidsarbetslösa, vilket är cirka 28 procent av alla långtidsarbetslösa. I de landskapsvisa försöksområdena fanns i december cirka 13 300 långtidsarbetslösa, vilket är cirka 11 procent av alla långtidsarbetslösa.

Av de landskapsvisa försöksområdena fanns det i december 2016 cirka 3 600 arbetslösa arbetssökande i Mellersta Österbotten, cirka 21 900 i Mellersta Finland och cirka 13 300 i Norra Karelen. Inom alla landskapsvisa försöksområden minskade antalet arbetslösa jämfört med antalet arbetslösa arbetssökande i december 2015: 3 procent i Mellersta Österbotten, 5 procent i Mellersta Finland och 2 procent i Norra Karelen.

Också inom alla kommunbaserade försöksområden minskade antalet arbetslösa i december 2016 jämfört med antalet arbetslösa arbetssökande ett år tidigare. Granskat per försöksområde sjönk antalen med 1—7 procent, den kommunvisa variationen var större. I Egentliga Finlands försöksområde minskade antalet arbetslösa arbetssökande med 5 procent, i Satakunta försöksområde med cirka 1 procent, i Birkalands försöksområde med 4 procent, i Norra Savolax försöksområde med 6 procent och i Lapplands försöksområde med 7 procent. I december 2016 fanns det cirka 22 100 arbetslösa arbetssökande i Egentliga Finlands försöksområde, cirka 9 900 i Satakunta försöksområde, cirka 32 000 i Birkalands försöksområde, cirka 9 000 i Norra Savolax försöksområde, cirka 19 000 och cirka 9 200 i Lapplands försöksområde.

Läget för de offentliga finanserna i Finland har varit svagt redan nästan ett årtionde (Finansministeriets rapport 7/2017, Julkisen talouden näkymät ja haasteet). Strukturomvandlingen i industrin och befolkningens åldrande har försvagat den offentliga ekonomin. Normaliseringen av konjunkturläget räcker inte till att väsentligt förbättra läget för de offentliga finanserna, eftersom befolkningens åldrande fortsätter och den strukturella arbetslösheten är hög. En ekonomisk tillväxt som är snabbare än förväntat löser inte det uppkomna hållbarhetsgapet, utan det behövs åtgärder för att höja sysselsättningsgraden och effektivisera den offentliga serviceproduktionen.

Enligt statsministeriets rapport förutsätter uppnåendet av regeringens sysselsättningsmål effektiva politiska åtgärder som ökar efterfrågan på och utbudet av arbete. Utbudet av arbete kan ökas genom att förbättra incitamenten för att ta emot arbete samt genom att aktivera arbetssökande så att de söker arbete effektivare eller lättare tar emot erbjudet arbete. Aktiveringen av långtidsarbetslösa får stöd i beslutet om regelbundna intervjuer med arbetslösa med 3 månaders mellanrum fr.o.m. 2017. I detta sammanhang bör det tillförsäkras att arbetskraftsresurser är rätt riktade. När intervjuerna med arbetslösa genomförs väl fyra gånger om året, kan de göra arbetslösa mer aktiva och bidra till att arbetslösheten avbryts.

Reformering av regionförvaltningen och tillväxtservice reformen

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering reformeras regionförvaltningen och olika myndigheters uppgifter genom att statens, landskapsförbundens och kommunernas nuvarande uppgifter och verksamheter överförs på de nya självstyrande områdena, landskapen. Regionförvaltningsreformen har som mål att samordna den statliga regionförvaltningen och landskapsförvaltningen samt förenkla organiseringen av den offentliga regionför-

RP 51/2017 rd

valtningen (staten, regionerna och kommunerna). Reformen påverkar också de olika förvaltningsområdenas uppgifter och den därmed sammanhängande lagstiftningen.

Enligt arbets- och näringsministeriets uppskattning har arbets- och näringsförvaltningens nuvarande handlingsmodeller och tjänster halkat efter förändringstakten i omvärlden. Som ett led i övergången till landskapsmodellen är avsikten att revidera den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen så att den motsvarar dessa förändringar i omvärlden. I landskapsreformen ska företagstjänsterna och den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen (de så kallade arbets- och näringstjänsterna) sammanslås till riksomfattande och landskapsvisa tillväxttjänster där landskapen har ansvar för ordnandet av de landskapsvisa tillväxttjänsterna. Tillväxttjänster kan produceras av privata företag, sammanslutningar och offentligt ägda företag.

I huvudstadsregionen överförs ansvaret för ordnande av tillväxttjänster på ett sätt som avviker från landskapsreformen från Nylands landskap till kommunerna i huvudstadsregionen. Motiveringen till en enskild lösning som avviker från landskapsmodellen är huvudstadsregionens ställning på basis av kundvolymerna. I huvudstadsregionen bor 44 procent av de långtidsarbetslösa i Finland samt 48 procent av dem som har ett främmande språk som modersmål. Av arbetskraften i hela landet är huvudstadsregionens andel 22 procent och andelen av jobben inom den privata sektorn 30 procent. Den lagstiftningsmässiga beredningen av särlösningen för huvudstadsregionen är en del av det av arbets- och näringsministeriet beredda utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om regionutveckling och tillväxttjänster.

Centrala mål för tillväxtservicereformen är att främja ekonomin och den ekonomiska tillväxten samt bättre mervärde än i nuläget av offentlig service för kunderna. Samtidigt avvecklas reglering och minskas detaljerna i regleringen med målet att tillförsäkra landskapens prövningsrätt i skötseln av uppgifter som hänför sig till regionutveckling. Landskapen ska ha omfattande prövningsrätt i ordnandet av tillväxttjänster, men den lag som bereds fastställer en enhetlig handlingsmodell för ordnandet och produktionen.

Landskapsmodellen innebär en stor strukturell förändring i regionförvaltningen i Finland och i tillhandahållandet av nuvarande arbetskrafts- och företagstjänster samt social- och hälsovårdstjänster. Kommunernas roll förändras, när ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster överförs från kommunerna till de nya landskapen. Den konkurrensbaserade anordnare-producent-modellen för de kommande tillväxttjänsterna medför en ändring i den nuvarande producentstrukturen, där kommunerna och aktörer inom den tredje sektorn har kunnat producera offentlig arbetskrafts- och företagsservice utan konkurrensutsättning (till exempel verksamhet som finansieras med sysselsättningspolitiskt understöd). I den kommande modellen kan kommunerna producera landskapsvisa tillväxttjänster på den konkurrensmässiga marknaden under förutsättning att de har bolagiserat sin serviceproduktion. Än så länge har kommunerna inte bolagiserat sina sysselsättningstjänster, utan kommunorganisationen producerar service som en del av den kommunala serviceproduktionen.

Landskapsreformen möjliggör i synnerhet organiseringen och samordningen av service för de svårast sysselsatta på ett nytt sätt, när en aktör, landskapet, har ansvar för ordnandet av tillväxttjänster och social- och hälsovårdstjänster. Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet inleddes i februari 2017 en bedömning av hur det med beaktande av kommunernas förändrade roll är mest ändamålsenligt att organisera ansvaret för finansieringen av arbetsmarknadsstödet i den kommande landskapsmodellen.

Utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om regionutveckling och tillväxttjänster skickades ut på remiss i början av mars 2017. Avsikten är att regeringspropositionen lämnas till riksdagen i juni 2017. Lagen avses träda i kraft 1.1.2019.

Kommunernas synpunkter på samarbetet med arbets- och näringsbyråerna och ordnandet av service för arbetslösa

En bedömning av hur arbetsfördelningen mellan staten och kommunen fungerar samt kommunernas del i ordnandet och produktionen av sysselsättningsfrämjande tjänster har gjorts i samband med utvärderingsanalysen om finansieringsreformen för arbetsmarknadsstödet år 2014 och uppföljningsundersökningen om kommunförsöket med sysselsättning år 2015. Arbetsgruppen som utredde möjligheterna att överföra ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservice för långtidsarbetslösa från staten till kommunerna utredde genom en enkät kommunernas synpunkter på det nuvarande systemet för skötsel av sysselsättning hösten 2015. Det har inte gjorts ändringar eller reformer i servicesystemet efter enkäten, så svaren och synpunkterna i enkäten kan fortfarande anses vara representativa.

Ungefär en tredjedel av de kommuner som besvarade enkäten hösten 2015 understödde inte överföringen av organiseringsansvaret som utredningen avsåg. Däremot ville kommunerna öka kommunernas möjligheter att påverka ordnandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Det ansågs att möjligheterna att påverka kan förbättras genom att kommunernas tillgång till information om arbetslösa ökas, lagstiftningen ändras och arbets- och näringsbyråns samarbete med kommunerna utökas. Motsvarande synpunkter har framförts av företrädarna för de områden som valts till det regionala försöket med arbetskrafts- och företagsservice.

Ett flertal kommuner har ansett att samarbetet mellan kommuner och arbets- och näringsförvaltningen inte har varit tillräckligt resultatrikt. Enligt kommunernas synpunkter har det funnits långsamhet i arbets- och näringsbyråernas kundvägledning och beslutsfattande. På grund av det har kommunerna inte tillräckligt effektivt kunnat hänvisa kunder till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och annan service som kommunen tillhandahåller. Kommunens tjänster har inte utnyttjats fullt ut.

Den starka sidan hos kommunala sysselsättningstjänster anses vara god kännedom om de möjligheter till jobb och aktivering som finns i kommunen, kundorientering samt personlig, individuell och lösningsorienterad service i rätt tid.

Enligt en enkät till ledarna för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen hösten 2016 beaktar arbetskrafts- och företagsservice som köpts inte i tillräcklig grad kundernas servicebehov och behov av stöd eller handledning under servicen. Enligt samserviceledarnas synpunkter har det därför varit svårt för kunderna att till exempel komma in på arbetskraftsutbildning. Enligt kommunernas synpunkter kan service bättre än för närvarande skräddarsys för behoven hos dem som varit arbetslösa länge, om kommunerna deltar i planeringen av upphandlingen av service.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I en kommunenkät som social- och hälsovårdsministeriet lät göra år 2013 lyfte kommunerna fram sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden som det viktigaste målet för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och bedömningen av arbets- eller funktionsförmågan som det näst viktigaste målet. Som servicens viktigaste mål betraktades också upprätthållande av funktionsförmågan och erbjudandet av meningsfull verksamhet samt avanceringen till arbets- och näringsbyråns service. Sysselsättningen av kunderna inom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte försvårades enligt respondenternas uppskattningar oftast av sociala orsaker och problem samt rusmedels- och/eller mentala problem.

Enligt svaren på enkäten ansåg kommunerna att sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden, som i kommunerna ansågs vara det viktigaste målet med servicen, sällan uppnåddes i arbets-

verksamheten i rehabiliteringssyfte. Upprätthållandet av funktionsförmågan och erbjudandet av meningsfull aktivitet förverkligades däremot i merparten av kommunerna, på samma sätt som avancering till arbets- och näringsbyråns service samt bedömning av arbets- och funktionsförmågan.

De vanligaste övergångarna för kunderna i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte var år 2012 övergång till kund hos basservicen eller övergång till arbetspraktik, arbetslivsträning eller arbetsprövning. I nästan 40 procent av kommunerna var den vanligaste situationen dock att kunderna hade fortsatt i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Motsvarande resultat i fråga om övergångarna observerades också i en utredning (Jarno Karjalainen och Vappu Karjalainen, 2010), där kundernas övergångar efter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte undersöktes i huvudstadsregionen åren 2008—2009. Enligt resultaten var de vanligaste övergångarna återgång till arbetslös arbetssökande, en ny period av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt övergång till vård, rehabilitering eller annan motsvarande åtgärd. Det förekom minst övergångar till arbetslivet. Enligt utredningen visade resultaten att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är en mer socialpolitisk än sysselsättningspolitisk åtgärd.

Arbetsgruppen som utredde möjligheterna att överföra ansvaret för arbetskraftsservicen för de svårast sysselsatta från staten till kommunerna föreslog också att det görs försök med service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det föreslogs att försöksområdena i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inför träning som inkluderas i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och service som främjar delaktigheten som inkluderas i socialvårdslagen. Den nya servicen i form av träning är avsedd speciellt för de svårast sysselsatta i försökets målgrupp, vars arbets- och funktionsförmåga är nedsatt på grund av skada, sjukdom eller sociala skäl och som därför behöver särskilt stöd för att få sysselsättning. Den nya servicen som främjar delaktigheten och som ingår i socialvårdslagen är avsedd för personer som faktiskt är oförmögna att arbeta, som behöver stöd med sin delaktighet och välmåga. Det föreslogs att resurserna för ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i fråga om försökskommunerna överförs som öronmärkta för ordnande av den ovannämnda nya servicen. Det föreslogs att lagen om utkomststöd för arbetslösa ändras så att den nya träningen som inkluderas i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice räknas som en sysselsättningsfrämjande service. Det föreslogs att serviceinnehållen definieras löst i lagstiftningen, så att definieringen möjliggör utveckling av innehållen i försöksområdena.

Spetsprojektet Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra i regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering eftersträvar en ändring i partiellt arbetsföras ställning på arbetsmarknaden. Avsikten är att stärka partiellt arbetsföras ställning så att de antingen stannar i arbetslivet eller sysselsätts betydligt bättre än i nuläget. Detta ökar likabehandlingen av partiellt arbetsföra och deras livskvalitet samt minskar statens kostnader. I spetsprojektet ökas också partiellt arbetsföras möjligheter till delaktighet och välfärd. En åtgärd i spetsprojektet är att revidera lagstiftningen om sysselsättningsfrämjande verksamhet, arbetsverksamhet samt arbetsträning som socialvården ordnar. Där ingår också lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I arbetet utnyttjas förslagen av TEAS-arbetsgruppen vid social- och hälsovårdsministeriet och den remissrespons som fåtts om förslagen. Målet är att den nya lagstiftningen ska kunna träda i kraft 1.1.2019.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Mål

I propositionen föreslås att de kommuner som deltar i försöket inom sina försöksområden svarar för tillhandahållandet av arbetskrafts- och företagsservice för kundmålgrupperna för försöken. Målet för försöket enligt propositionen är att stödja övergången till landskapsmodellen år

2019 samt att möjliggöra utvecklingen av kundorienterade, sysselsättningsfrämjande tjänster som utnyttjas i de kommande landskapen. Försökens kundorienterade natur och reformen av handlingsätten syftar till bättre verkningsfullhet än i nuläget i främjandet av sysselsättningen och kostnadsbesparingar jämfört med de nuvarande totala kostnader som arbetslösheten föranleder för de offentliga finanserna.

Försökets samhälleliga mål är att sänka långtidsarbetslösheten och bidra till att höja sysselsättningsgraden till exempel genom att skapa handlingsmodeller med hjälp av vilka kompetensen och yrkesfärdigheterna hos arbetslösa kan förbättras bättre än i nuläget för att motsvara arbetsmarknadens behov. På detta sätt kan även eventuella behov när det gäller efterfrågan bemötas på försöksområdena. Försöket syftar också till att förbättra möjligheterna att komma in på arbetsmarknaden i synnerhet för dem som varit arbetslösa länge och för ungdomar. Försöken syftar till att förbättra tillgången till närservice och personlig service ansikte mot ansikte i försökskommunerna. Ett mål är också att bättre än i nuläget nå även de arbetslösa som helt eller delvis avstått från aktiv jobbsökning.

Målet med den innehållsmässiga utvecklingen av de sysselsättningsfrämjande tjänsterna är att få veta hurdana tjänster eller servicehelheter som bäst främjar arbetslösas möjligheter till sysselsättning. På detta sätt bidrar försöket till att stödja målet med tillväxtservicereformen att bemöta kundernas olika och individuella behov. De kommande landskapen kan dra nytta av den kunskap som försöket ger vid handen i planeringen av handlingsmodeller och serviceupphandlingar för landskapen. Försöket har som mål att erbjuda de kommuner som deltar i försöket möjlighet att förbereda sig på ändringen i producentstrukturen för de kommande tillväxttjänsterna.

3.2 Alternativa tillvägagångssätt

Kommuner sökte till försöket med fritt formulerade ansökningar i maj 2016. Många kommuner som sökte till försöket utgick i sin ansökan från att försöket genomförs så att ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservice överförs antingen delvis eller i sin helhet på kommunerna. Även i ansökningarna för de områden som valdes till försöket framfördes detta alternativ i första hand. I arbets- och näringsministeriets beslut 23.6.2016 konstaterades att ramvillkoren för försöket innebär att innehållet i de försök som ska inledas inte kan vara en överföring av ansvaret för att ordna offentlig arbetskrafts- och företagsservice från staten till kommunerna. I beredningen av genomförandet av försöket var det viktigt att utreda genom vilka metoder kommunernas möjligheter att främja att arbetslösa får sysselsättning kan förbättras.

I den fortsatta beredningen hösten 2016, efter beslutet om antagning, blev sättet att genomföra försöken sådant att behörigheten att tillhandahålla arbetskrafts- och företagsservice överförs på de kommuner som deltar i försöket på det sätt som föreslås i denna proposition. I samband med tjänstemannaberedningen av regeringspropositionen framgick också ett alternativt sätt att genomföra ökningen av kommunernas möjligheter att påverka i enlighet med målen för försöket. Det alternativa genomförandesättet skulle inte ha förutsatt sådana ändringar i författningar som föreslås i denna proposition, utan skulle ha kunnat genomföras genom administrativa förändringar som är lättare än en breddning av behörigheten.

Alternativet var att genomföra försöket så att kommunen och arbets- och näringsbyrån skulle ha inrättat en gemensam försöksenhet i anslutning till arbets- och näringsbyrån, i stället för en överföring av behörigheten att tillhandahålla service. Enheten skulle kunna ha verkat fysiskt i samma lokal eller så kunde enheten ha genomförts som en virtuell enhet, medan tjänstemännen skulle ha fortsatt att arbeta på sina nuvarande arbetsställen.

Det skulle kunna ha ansetts att den kommunala personal som deltar i försöket sköter en särskilt definierad serviceuppgift på det sätt som avses i 13 kap. 5 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Det skulle ha gjort det möjligt att utan ändringar av författningar bevilja användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem för den kommunala personal som deltar i försöket. I och med användarrättigheterna skulle den kommunala personal som deltar i försöket fått se kunduppgifterna för försökets kundmålgrupp för att planera och erbjuda service enligt servicebehovet. De skulle också ha fått göra anteckningar i kunduppgifterna. I den lag som skulle ha gällt detta alternativ skulle det enbart ha förreskrivits om rätten för kommunens personal att utarbeta sysselsättningsplaner för arbets- och näringsbyråns räkning och om försöket med service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Skillnaden jämfört med det alternativ som presenteras i denna proposition skulle ha varit att det formella beslutet om service som en kund erbjuds skulle ha fattas av arbets- och näringsbyrån, utifrån en plan som kommunens tjänsteman utarbetat.

I den alternativa modellen skulle de kommunbaserade försöken ha kunnat inledas genast och då skulle tiden för försöket ha varit längre. Användarrättigheter som skötselen av serviceuppgiften förutsätter skulle kunna ha skapats i informationssystemet utan dröjsmål och det skulle inte ha behövt göras sådana ändringar i webbtjänster som föranleder kostnader på det sätt som i det alternativ som presenteras i propositionen.

Utvecklingsförslag som kommuner framfört i ansökningar till försöket

I ansökningarna lade försöksområdena fram flera förslag om utveckling av den nuvarande servicen. Den största delen av ändringsförslagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice gällde användning av arbetslöshetsförmåner för finansiering av lönesubvention. Även en förlängning av perioden med lönesubvention och en förhöjning av nivån föreslogs. I ansökningarna föreslogs också att tjänster som kommunen producerar på eget initiativ och vissa andra tjänster räknas som sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, för att kommunerna bättre än i nuläget skulle kunna påverka kommunens betalningsandel i finansieringen av arbetsmarknadsstöd. I ansökningarna fanns också förslag om basinkomst, om underlättande av anställningen av en första arbetstagare, om utbildningssystemet och om underlättande av inledandet av företagsverksamhet. En stor del av förslagen om utveckling av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen var sådana att man har beslutat genomföra eller pröva dem i hela landet. Av ovan nämnda skäl valdes arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till en tjänst som utvecklas i försöket.

Arbetslöshetsförmån som betalas till en person kan åren 2017—2018 i fråga om statligt finansierad förmån användas till lönesubvention och startpeng i hela Finland. Eftersom det inte har reserverats separat finansiering för verkställandet av de regionala försöken och försöket inte får öka statens kostnader, har det ansetts att inga andra ändringar som hänför sig till längden på perioden med lönesubvention, subventionsnivån eller förutsättningarna för beviljande kan göras. Förslag som skulle ökat statens kostnader var till exempel en förlängning av perioden med lönesubvention från nuvarande, en förhöjning av subventionsnivån och slopande av bedömningen av den arbetslöses kompetens vid beviljandet av lönesubvention. På grund av anslagsskäl ansågs det inte heller möjligt att införa nya sysselsättningsfrämjande tjänster som ändrar statens och kommunens betalningsandel i finansieringen av arbetsmarknadsstödet.

Försöket med basinkomst genomförs åren 2017—2018 på riksomfattande nivå, så att 2 000 sådana personer i åldern 25—58 år till vilka Folkpensionsanstaltens grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd betalades i november 2016 och som valts genom slumpmässigt urval deltar i försöket. Det valda genomförandet av försöket med basinkomst möjliggör inte riktande av försöket med basinkomst till hela målgruppen för de regionala försöken. I målgrupperna för de regionala försöken kan dock ingå personer som är med i försöket med basinkomst.

RP 51/2017 rd

Undervisning- och kulturministeriet bereder en reform av yrkesutbildning på andra stadiet. Därför ansågs det inte ändamålsenligt att genomföra separata utbildningsförsök i de regionala försöken. Kommunerna har i försöken möjlighet att delta i planeringen och utvecklingen av anskaffningen av utbildning som erbjuds i form av arbetskraftsutbildning.

En del av de saker som i ansökningarna föreslogs ingå i försöken var sådana att de inte kunde beaktas med tanke på de för försöket uppsatta målen. Ett sådant förslag var till exempel att försökskommunerna befrias från finansieringsandelen för arbetsmarknadsstöd under tiden för försöket. Genomförandet skulle ha överfört finansieringen av arbetsmarknadsstödet vid arbetslöshet i sin helhet till staten, vilket inte skulle ha minskat de totala kostnader som arbetslösheten föranleder för de offentliga finanserna.

Givande av arbetskraftspolitiska utlåtanden

Vid arbets- och näringsbyråerna ingår i kundprocessen också givande av arbetskraftspolitiska utlåtanden till betalarna av arbetslöshetsförmåner. I beredningen av försöket diskuterades alternativet att kommunen ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande till betalaren av arbetslöshetsförmån under tiden för sysselsättningsfrämjande service samt om kundens rätt till frivillig utbildning som stöds med arbetslöshetsförmån samt om därmed sammanhängande förmåner och ersättningar. Överföringen av givandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden på kommunerna skulle ha förutsatt ändringar i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem samt i fråga om besluten om förmåner i Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassornas beslutstexter. Kostnaderna för ändringarna bedömdes vara stora. Eftersom arbets- och näringsministeriet samtidigt har inlett en beredning av en eventuell överföring av utkomstskyddsuppgifter från arbets- och näringsförvaltningen till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna vid ingången av 2018, ansågs det inte vara ändamålsenligt med en kortvarig ändring vars kostnader var höga. Därmed kvarstår ansvaret för givandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden hos arbets- och näringsbyrån i försöksområdena.

Behandling av kunduppgifter och ändringar i informationssystemet

I beredningen behandlades två modeller för hantering av kunduppgifter: 1) användarrättigheter som begränsats genom bestämmelser och tekniskt i informationssystemet eller 2) användarrättigheter som endast begränsats genom bestämmelser.

En teknisk begränsning av användarrättigheterna kan verifiera skyddet för personuppgifter, vilket också är förenligt med Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning. Tekniskt begränsade användarrättigheter medför kostnader för arbets- och näringsförvaltningen, beroende på skyddsnivå.

I det tekniskt begränsade alternativet fastställs för varje försöksområde en egen enhet (försöksbyrå) i informationssystemet. För enheten fastställs en enhetskod för statistikföring, utbetalningar och uppföljning. De kunder som hör till målgruppen för försöket överförs manuellt från arbets- och näringsbyrån till försöksbyrån. För behandlingen av kunduppgifter fastställs i informationssystemet användarrättigheter som begränsar användarrättigheterna för tjänstemannen i försöket. Tjänstemannen beviljas användarrättigheter avvikande från de nuvarande användarrättigheterna för sakkunniga vid arbets- och näringsbyråns, så att användarrättigheterna endast sträcker sig till de kunder som överförs till försöksbyrån. Det är fråga om en ny användarrättighet jämfört med de nuvarande användarrättigheterna till informationssystemet.

Begränsningen av uppgifterna om enskilda kunder på det föreslagna sättet eliminerar inte helt att uppgifter om andra arbetssökande är synliga för tjänstemän som är verksamma i försöket. Uppgifter om andra arbetssökande kan exempelvis vara fogade till uppgifterna om arbetsgi-

vare, jobb eller placeringsmöjligheter eller uppgifterna om arbetskraftsutbildning. Tjänstemannen skulle med stöd av bestämmelser om behandling av uppgifter ha rätt att titta på eller behandla dessa uppgifter endast om det behövs för att ordna kundservice eller för att utreda eller avgöra ett anhängigt ärende. En uppgift som hänför sig till ordnande av kundservice kan vara till exempel presentation av arbetssökande för arbetsgivare.

Om användarrättigheterna för en tjänsteman som verkar i försöket till alla delar begränsas endast till behandling av kunduppgifter om arbetslösa som deltar i försöket, förutsätter detta att ett helt parallellt kundinformationssystem skapas för försöket. Det är dock inte möjligt att skapa ett parallellt kundinformationssystem på grund av orsaker som hänför sig till tidtabell och kostnader. Kostnaderna för ett parallellt informationssystem har uppskattats uppgå till 2–3 miljoner euro.

I det alternativ som endast begränsats genom bestämmelser fastställs för varje försöksområde en egen enhet (försöksbyrå) i informationssystemet. För enheten fastställs en enhetskod för statistikföring, utbetalningar och uppföljning samt ett eget lösenord för kundsökningar. Ansvar för kunderna överförs manuellt till kommunen från arbets- och näringsbyrån, på samma sätt som i det tekniskt begränsade alternativet. För tjänstemannen i försöksområdet beviljas motsvarande användarrättigheter som för tjänstemän som sköter motsvarande uppgifter vid arbets- och näringsbyrån. Kunduppgifterna söks med personbeteckning i informationssystemet. Dessutom kan tjänstemannen i försöksområdet med sitt egen lösenord göra kundsökningar om personer som omfattas av försöket, när tjänstemannen inte har tillgång till personbeteckning. En sådan sökfunktion behövs till exempel när det söks kandidater för ett ledigt jobb eller för en placeringsmöjlighet.

I detta alternativ får tjänstemannen dessutom med informationssystemets andra sökfunktioner tillträde till förutom de kunder som överförs till försöket också till alla arbetssökaruppgifter som införts i systemet samt jobb, placeringsmöjligheter och uppgifter om arbetssökande i samband med arbetskraftsutbildningar.

En definiering av användarrättigheter som begränsats endast genom bestämmelser kräver inte stora ändringar i informationssystemet. Ändringen är också snabb att genomföra och förmånlig till kostnaderna. Eftersom ändamålet för användningen av personuppgifter i försöket enligt denna regeringsproposition begränsas till bara en viss målgrupp, ansågs en teknisk begränsning av användarrättigheterna motiverad med tanke på skyddet för personuppgifter.

I beredningen diskuterades också ett alternativ där en kommun som deltar i försöket får användarrättigheter till ESF-anslag i kundinformationssystemet. Uppbyggandet av användarrättigheter skulle ha förutsatt mer omfattande ändringar i informationssystemet än de ändringar som behövs för behandlingen av kunduppgifter. Detta skulle också ha medfört extra kostnader. Eftersom det skulle ha varit möjligt att binda anslag uppskattningsvis fram till juli 2018, bedömdes det att en ändring av användarrättigheterna inte var kostnadseffektiv på grund av den korta genomförandetiden när det gäller ESF-anslag.

3.3 De viktigaste förslagen

Målet för de kommunbaserade försöken är att utveckla den sysselsättningsfrämjande service som erbjuds arbetslösa och sätten att producera servicen. Försöken ska genomföras genom att kommunernas behörighet att tillhandahålla offentlig arbetskrafts- och företagsservice utvidgas. Under försöket utvecklas sådana servicekombinationer och handlingsmodeller i serviceutbudet som kan utnyttjas i landskapsmodellen.

RP 51/2017 rd

I försöket stöds och följs sysselsättningsprocessen för arbetslösa som hör till målgrupperna intensivare än i nuläget med målet att uppmuntra arbetslösa att söka sig till arbete och utbildning. De arbetslösa i målgruppen för försöket behöver service av olika slag och får i försöket social- och hälsovårdsservice samt offentlig arbetskraftsservice på ett ställe med målet att smidiggöra serviceprocessen och kombinera olika serviceformer till ändamålsenliga helheter.

De erfarenheter som under försöket fås om servicekedjornas smidighet och eventuella utvecklingsbehov utnyttjas i planeringen av genomförandet av landskapsmodellen.

Försöksområden

De kommunbaserade försöksområdena och de ingående kommunerna är

- Björneborgs och Raumo kommuner i Satakunta
- Nådendals, Pempas, Reso och Åbo kommuner i Egentliga Finland
- Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Birkala, Punkalaiduns, Sastamala, Tammerfors, Vesilahti och Ylöjärvi kommuner i Birkaland
- Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi kommuner i Norra Savolax
- Kemi, Kemijärvi, Rovaniemi, Sodankylä och Torneå kommuner i Lappland

Sådan arbetslivsprövning som föreslås i propositionen genomförs inom följande försöksområden:

- Försökskommunerna i Norra Savolax (Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi)
- Försökskommunerna i Satakunta (Raumo och Björneborg)

I de landskapsvisa försöksområdena görs inte försök med arbetslivsprövning.

Ansvar för kundprocessen

I de kommunbaserade försöken svarar kommunen för serviceprocessen och tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagservice för kundmålgruppen för försöket. Inom försöksområdena tillämpas lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om främjande av integration på ett avvikande sätt, så att arbets- och näringsbyrå för målgruppens del inte deltar i utarbetandet av de planer som definieras i lagarna och erbjudandet av service som överenskommit i planerna. Utvidgningen av behörigheten erbjuder kommunerna en möjlighet att på ett helhetsbetonat sätt sätta sig in i utvecklingen av servicen för den valda målgruppen och att förbereda sig på bolagisering som krävs för potentiella producenter av tillväxttjänster i landskapsmodellen.

Ansvar för kundprocessen innebär att kommunen har hand om intervjuerna med arbetssökande, bedömningen av servicebehovet samt utarbetandet av sysselsättningsplanerna. Kommunen ska också svara för hänvisningen av arbetssökande som hänvisats att bli kunder hos kommunen till offentlig arbetskrafts- och företagservice enligt servicebehovet eller annan service enligt behovet, bevilja lönesubvention till arbetsgivare som anställer kommunens kunder samt ingå avtal om ordnande av arbetsprövning.

Arbets- och näringsministeriet fördelar sysselsättningsanslaget till närings-, trafik- och miljöcentralerna och centralerna anvisar anslag till arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inom försöksområdena. De kommuner som deltar i försöket kan inom försöket använda sysselsättningsanslag för arbete med lönesubvention och startpeng samt stöd och ersättningar enligt lagen om offentlig arbetskraft- och företagservice.

RP 51/2017 rd

Arbetslösa som hör till målgrupperna för försöksområdena kan också hänvisas till projekt som genomförs med finansiering från Europeiska socialfonden (ESF). I försöksområdena pågår redan projekt som medfinansieras via Europeiska socialfonden. Inom ramen för tillgängliga anslag och genomförandetiden för strukturfondsperioden kan också nya projekt inledas. Projektplanerna för redan pågående ESF-projekt bör inom försöksområdena ses över och vid behov ändras så att de möjliggör beaktande av målgruppen för försöken. Eventuella nya projekt kan i regel planeras för försökets målgrupper.

Under försöket administreras Europeiska socialfondens anslag på det nuvarande genomförandesättet och behörigheten för beslut om anslag överförs inte till försökskommunerna. Kommuner som deltar i försöket har således inte rätt att använda ESF-anslag till exempel som en utgiftsreservation i beslut om lönesubvention, utan beslutet fattas av arbets- och näringsbyrån för en enskild kund inom försöket som kommunen anvisat.

Utvidgningen av kommunens behörighet i tillhandahållandet av arbetskrafts- och företagsservice ökar kommunens möjligheter att påverka erbjudandet av service åt de arbetslösa av vilkas arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet kommunerna betalar en del. Under försöket har kommunerna fortfarande ansvar för att ordna social- och hälsovårdstjänster. Då ansvarar försökskommunerna för tillhandahållandet av både social- och hälsovårdsservice och offentlig arbetskraftsservice för arbetslösa. Kommunerna har då bättre möjligheter än i nuläget att bidra till att främja möjligheter till sysselsättning hos de arbetslösa arbetssökande som hör till målgruppen genom att bygga upp helhetsbetonade servicestigar enligt kundernas behov.

Utvidgningen av behörigheten möjliggör också användning av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem i fråga om de kunder som hör till målgruppen för försöket. I nästan alla ansökningar till försöket ansågs det vara en central utgångspunkt för att försöket lyckas och målen uppnås att information om de arbetslösa i regionen fås bättre än i nuläget.

I ansvaret för serviceprocessen för arbetslösa ingår beslutsfattande som har samband med utövning av offentlig makt. Kommunerna kan med stöd av kommunallagen (410/2015) samarbeta på olika sätt vid utövande av offentlig makt. Enligt 49 § i kommunallagen kan formen för offentligrättsligt samarbete mellan kommuner vara ett gemensamt organ (så kallad modell med ansvarig kommun), en gemensam tjänst, ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift och en samkommun. Kommunerna kan dessutom samarbeta i privaträttslig form. En lagstadgad uppgift och den därmed sammanhängande beslutanderätten kan dock inte skötas i privaträttslig form tillsammans med en annan kommun. Om syftet med ett avtal är att delegera uppgifter som inbegriper utövande av offentlig makt till en annan kommun, är ett privaträttsligt avtal inte möjligt. Om kommuner som medverkar i försöket vill bedriva samarbete i beslutsfattande som hänför sig till uppgifter som avses i denna lag, är samarbetsformen antingen ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift eller ett gemensamt organ, dvs. den så kallade modellen med ansvarig kommun.

En kommun kan med stöd av sin allmänna behörighet erbjuda även andra sådana tjänster enligt kundernas servicebehov som främjar kundernas kompetens och sysselsättning eller företagsverksamhet och företagande samt skapar förutsättningar för utveckling av innovationer. Dessa tjänster som hör till kommunens allmänna behörighet erbjuds dock inte i form av offentlig arbetskraftsservice.

Kundmålgrupperna för försöket

De kommunbaserade försöken riktas till vissa målgrupper av enskilda kunder. De målgrupper som föreslås i denna proposition baserar sig på försöksområdenas egna synpunkter på den

RP 51/2017 rd

målgrupp vars service kommunen ska utveckla för att bäst förbereda kommunen på att producera service i landskapsmodellen.

Inom Lapplands försöksområde ansvarar kommunen för tillhandahållandet av service för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader. När arbetslöshetsperioden på tolv månader beräknas, räknas tid i sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte som arbetslöshets-tid. Målgruppens storlek är cirka 30 procent av de arbetslösa inom försöksområdet.

Inom Birkalands försöksområde ansvarar kommunen för tillhandahållandet av service för de arbetslösa arbetssökande som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning för löntagare eller företagare. Målgruppens storlek är cirka 60 procent av de arbetslösa inom försöksområdet.

Inom Egentliga Finlands försöksområde hör till målgruppen arbetslösa arbetssökande som är yngre än 25 år samt oberoende av ålder alla som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader. Målgruppens storlek är cirka 45 procent av de arbetslösa inom försöksområdet.

Inom Norra Savolax försöksområde hör till målgruppen sådana arbetslösa arbetssökande som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader som inte har deltagit i sysselsättningsfrämjande service under den tiden. Dessutom hör till målgruppen de arbetslösa som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Övan avsedda personer är de arbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd för 300 dagar, fyllt 25 år, som varit arbetslösa utan avbrott i 12 månader och de personer under 25 år som varit arbetslösa arbetssökande i sex månader utan avbrott. Dessutom förutsätts att personen bedöms ha behov av sektorsövergripande samservice. Målgruppens storlek är ungefär en tredjedel av de arbetslösa inom försöksområdet.

Inom Satakunta försöksområde hör till målgruppen arbetslösa arbetssökande som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 200 dagar samt personer under 25 år som utan avbrott varit arbetslösa arbetssökande i minst sex månader. Målgruppens storlek är cirka 30 procent av de arbetslösa inom försöksområdet.

I alla kommunbaserade försök är målgruppen dynamisk, vilket innebär att nya kunder överförs till kommunerna under hela försöket, i och med att kriterierna för målgruppen uppfylls.

Tabell 3. Ansvarsfördelningen av potentiell kundvolym mellan försökskommunerna och arbets- och näringsbyrån (i tabellen byrån)

	a)	b)	c)	d)	f)
Försöksområde	Alla arbetslösa arbetssökande i försöksområdet	Arbetslösa arbetssökande som försökskommunerna ansvarar för (=målgruppen)	I försökskommunerna bosatta arbetssökande som byrån ansvarar för (arbetslösa och andra arbetssökande)	I andra kommuner bosatta arbetssökande som byrån ansvarar för (arbetslösa och andra arbetssökande)	Alla arbetssökande som byrån ansvarar för (c+d)
LAPP- LAND	9 200	2 800 30 % av de	12 400	7 300	19 700 (88 % av alla

RP 51/2017 rd

		arbetslösa i försöksområdet			arbetssökande)
BIRKALAND	35 600	22 000 62 % av de arbetslösa i försöksområdet	36 000	12 700	48 700 (69 % av alla arbetssökande)
NORRA SAVOLAX	9 700	3200 33 % av de arbetslösa i försöksområdet	13 800	12 800	26 600 (89 % av alla arbetssökande)
EGENTL. FINLAND	23 900	10 500 44 % av de arbetslösa i försöksområdet	26 000	15 500	41 500 (80 % av alla arbetssökande)
SATAKUNTA	9 500	2 800 29 % av de arbetslösa i försöksområdet	13 600	10 000	23 600 (89 % av alla arbetssökande)

I utgångsläget baserar sig målgruppens storlek på uppgifter om arbetslösa som fås från arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem och från arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik. Det är fråga om en uppskattning, eftersom de som hör till målgruppen inte i alla försöksområden kan plockas direkt från kundinformationssystemet eller arbetsförmedlingsstatistiken, på grund av sättet att definiera målgruppen för försöket. Den ovan presenterade kundvolymen för målgruppen baserar sig på en för arbets- och näringsbyrån i regionen och kommunerna i försöksområdet gemensam syn på utgångsläget.

Utveckling av service – Arbetslivsprövning

Ett mål för försöket är att utveckla den sysselsättningsfrämjande servicen för arbetslösa och handlingsmodellerna i samband med serviceproduktionen. I propositionen föreslås det att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ersätts med arbetslivsprövning som utvecklar arbetslivsfärdigheterna i vissa kommunbaserade försöksområden. Arbetslivsprövning ordnas i försöksområdena för alla de arbetslösa som omfattas av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Målgruppen för arbetslivsprövning är således inom vissa försöksområden mer omfattande än den egentliga kundmålgrupp för försöket som definierats i den föreslagna lagen.

Syftet med arbetslivsprövning är att testa en serviceform som även lämpar sig för de arbetslösa som i nuläget står utanför den offentliga arbetskraftsservicen på grund av sociala eller hälsorelaterade problem. Avsikten är att den arbetslösa personen under arbetslivsprövningen får sådana arbetslivsfärdigheter som personen behöver och yrkesmässigt stöd och vägledning som stöder arbetsförmågan. Detta kan vara till exempel stöd som en arbetstränare ger. Avsikten är också att skaffa såvitt möjligt erfarenheter om hur väl arbetslivsprövning kan kombineras med annan service som den arbetslösa personen behöver, såsom rehabilitering och/eller

RP 51/2017 rd

social- och hälsovårdens tjänster. Arbetslivsprövning kan ordnas samtidigt med till exempel mentalvårds- och/eller missbrukarrehabilitering. Det är också möjligt att tillhandahålla social rehabilitering.

Avvikande från arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får arbetslivsprövning ordnas även i företag. Målet är att underlätta kundernas avancering mot den öppna arbetsmarknaden genom att öka arbetslösas arbetslivsfärdigheter och arbetsförmåga i äkta arbetsmiljö, i stället för verkstäder och andra separata träningscentra.

På arbetslivsprövning tillämpas vad som i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om begränsningar i fråga om arbetsprövning, rättslig ställning för deltagare i service samt ansvaret för arbetarskyddet och dataskyddet hos den som ordnar arbetsprövningsplatsen samt om avbrytande av arbetsprövning. Till denna del är arbetslivsprövningen noggrannare reglerad än arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, där förutsättningarna för ordnande är ganska lösa. Detta förbättrar rättskyddet för kunder som inte står i anställningsförhållande och deltar i service och skapar klarhet i förhållandet mellan service utan anställningsförhållande och arbete i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande.

Aktiveringsplanering

I propositionen föreslås det att en kommun som är med i försöket utarbetar en aktiveringsplan tillsammans med sådana arbetslösa som hör till målgruppen för försöket och som uppfyller aktiveringsvillkoret. Om den arbetslösa personens servicebehov bedöms vara arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, erbjuds personen enligt sitt servicebehov arbetslivsprövning eller social rehabilitering inom de försöksområden som testar dessa serviceformer som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

I kommunerna inom försöksområdena bor också arbetslösa som inte hör till målgruppen för försöket, men uppfyller aktiveringsvillkoret. För dessa arbetslösa utarbetas en aktiveringsplan, på motsvarande sätt som i nuläget, mellan arbets- och näringsbyrån, kommunen och den arbetslösa personen. Kommunen kan inte utarbeta en aktiveringsplan utan arbets- och näringsbyrån tillsammans med de arbetslösa som inte hör till försökets målgrupp.

Om servicen enligt den arbetslösa personens servicebehov bedöms vara arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, erbjuds personen utifrån servicebehovet arbetslivsprövning.

Genomförandet av försöket

Genomförandet av de regionala försöken inleds stegvis under 2017. Försöket inleddes redan vid ingången av 2017, till den del som inledandet inte förutsatte författningsändringar. När det gäller överföring av behörighet att tillhandahålla service samt arbetslivsprövning inleds försöket när den föreslagna lagen trätt i kraft.

I de kommunbaserade försöken har aktörerna inom försöksområdena inlett förberedelserna för genomförandet av försöket. Till beredningen hör bland annat personal- och lokalarrangemang samt planering och inledande av kundvägledning och kundkommunikation. Avsikten är att med anledning av försöken göra de ändringar som behövs i arbets- och näringsförvaltningens webbsidor, blanketter och broschyrer.

Allokeringen av personalresurser för försöket påverkas i de kommunbaserade försöken tidtabellen för samarbetsförfarandet för uppgiftsändringar för personal vid arbets- och näringsbyråerna. Avsikten är att under ledning av närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets-

RP 51/2017 rd

och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret) våren 2017 föra förhandlingar enligt samarbetslagen om eventuella personalöverföringar och omorganisering av uppgifter vid arbets- och näringsbyråerna i försöksområdena. Avsikten är att kartläggningen av resurser och personalplaneringen görs tillsammans med försökskommunerna.

UF-centret ansvarar också för planeringen och genomförandet av ändringar som görs i arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem, blanketter som ges till kunder och motsvarande. Förberedelserna för genomförandet av ändringarna i enlighet med den föreslagna lagen inleddes mot slutet av 2016.

Till stöd för genomförandet av alla försöksprojekt inleddes i april 2017 en av statsrådets kansli finansierad utvärderings- och verksamhetsundersökning (s.k. TEAS-undersökning) som pågår till slutet av november 2018. Undersökningen genomförs genom metoden utvecklande handledning, vilket ger projekten stöd och möjliggör att resultat från åtgärderna i försöket är tillgängliga redan under försöket. Avsikten är att genom utvärderingsundersökningen identifiera sådana handlingsmodeller, tjänster och genomförandesätt i försöken som kan utnyttjas i landskapsmodellen. Avsikten är att bilda en forskningsbaserad syn på vilka av de testade handlingsmodellerna det är motiverat att införa i mer omfattande bruk år 2019. Till genomförare av undersökningen valdes ett konsortium där Demos Helsinki (Demos ry), MDI och Common Dialogues (Nommoc Seugolaid osk) ingår.

Ändringar som behövs i informationssystemen

Uppgiften om att en person är arbetssökande är en sekretessbelagd uppgift enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Bestämmelser om uppgifter som registreras i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem, behandling av uppgifter och utbyte av information finns i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Den nuvarande användarhanteringen av arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem baserar sig på främjande av arbetssökandenas regionala rörlighet, varför sakkunniga vid arbets- och näringsbyrån har tillträde till uppgifterna om alla arbetssökande som finns i informationssystemet. För informationssystemet har inte definierats sådan användarrättighet som kan avgränsa rätten för den som utför kundservice inom arbets- och näringsförvaltningen till exempel bara till vissa kundgrupper.

För dem som arbetar inom de kommunbaserade regionala försöken med arbetskrafts- och företagsservice uppkommer i och med erbjudandet av arbetskrafts- och företagsservice ändamålsbaserad förbindelse till kunduppgifterna för målgruppen för försöksområdet. Eftersom ansvaret för serviceprocessen för de kunder som hör till målgruppen för försöket överförs på försökskommunerna, måste det i kundinformationssystemet göras sådana ändringar som gör det möjligt för kommunen att behandla kunduppgifter för målgruppen samt att vara beslutsfattare i ärenden som gäller kunder som hör till försökets kundmålgrupp, på det sätt som föreslås i propositionen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

För försöket har inte anvisats något separat anslag i regeringsprogrammet eller i beslutet om finansiering av regeringens spetsprojekt, så försöket genomförs genom att omallokera befintliga personalresurser och sysselsättningsanslag.

RP 51/2017 rd

I regeringens proposition med förslag till budget för 2017 (RP 134/2016 rd) konstateras i motiven till moment 51 under arbets- och näringsministeriets huvudtitel att anslag som reserverats för offentlig arbetskrafts- och företagsservice får användas till regionala försök inom arbetskrafts- och företagsservice. Anslaget kan användas till sådan offentlig arbetskrafts- och företagsservice i enlighet med detta lagförslag som erbjuds dem som är kunder hos den aktuella kommunen. Anslaget kan inte användas till kostnader för informationssystem eller till exempel hyror för lokaler eller utrustning.

Genom försöket eftersträvas en kostandsbesparing i de totala kostnader som arbetslösheten föranleder för den offentliga ekonomin (kommunerna och staten). Uppnåendet av målen samt lämpligheten och utnyttjandet av sådana handlingsmodeller i försöken som medför kostnadsbesparingar testas i ett separat forskningsprojekt (statsrådets TEAS-undersökning). Genom undersökningen klarläggs bland annat vilka av de testade tjänsterna har minskat eller kan minska totalkostnaderna och hurdana utvecklingsbehov i fråga om kostnadsuppföljning och uppföljningsindikatorer som framgår vid genomförandet av försöket. Det kan antas att de totala kostnader som arbetslösheten föranleder för den offentliga ekonomin minskas markant förs när arbetslösa personer sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden. Sysselsättningsprocessen kan vara långvarig för försökets målgrupp. Eftersom genomförandetiden för försöken är kort, blir bedömningen av försökets kostnadseffekter begränsad, eftersom till exempel sysselsättnings effekterna och andra långvariga effekter inte hinner bedömas inom ramen för försöket.

Genomförandet av försöket på det föreslagna sättet kräver ändringar i kundinformationssystemet och webbtjänsterna, vilket medför kostnader för arbets- och näringsförvaltningen. Ändringarna är nödvändiga för att kommunerna ska kunna använda den delegerade behörigheten på det sätt som föreslås i propositionen. Genom ändringar i informationssystemen möjliggörs bland annat för de i försöket medverkande kommunerna behandling av kunduppgifter och fattande av myndighetsbeslut i fråga om dem som hör till försökets kundmålgrupp. Ändringar görs också i de beslut som införs i och skrivs ut via kundinformationssystemet samt till vissa delar i webbtjänsterna.

Det uppskattas att kostnaderna för ändringarna i informationssystemet sammanlagt uppgår till cirka 350 000–610 000 euro, beroende på omfattningen av de ändringar som görs. Beloppet består av genomförandet av begränsade användarrättigheter till kundinformationssystemet (cirka 200 000 euro), ändringar som görs i beslutsutskriften och webbtjänsterna (cirka 100 000–350 000 euro beroende på ändringarnas omfattning).

För kommunerna föranleder försöket kostnader för införandet av kundinformationssystemet i samband med tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice och arbetsstationer samt eventuella nya arbetslokaler. Det uppskattas att de tekniska kostnaderna för införandet och användningen sammanlagt uppgår till cirka 280 000 euro under hela försöket. Användningen av kundinformationssystemet medför för varje ny arbetsstation kostnader på cirka 100 euro i månaden, dvs. cirka 1 200 euro per år. Dessutom föranleder installeringen av datanät kostnader för antingen kommunerna eller staten, beroende på vid hur många nya verksamhetsställen utanför arbets- och näringsbyråerna kundinformationssystemet används. Om det till exempel inrättas 50 nya verksamhetsställen, uppgår kostnaderna för datanätet till cirka 100 000 euro.

Sammanlagt kan kostnaderna för ändringar i informationssystemet och utvidgningen av dess användning uppgå till 800 000–1 miljoner euro. Eftersom det inte ännu finns exakt information om de nya personer som använder informationssystemet eller om nya fasta verksamhetsställen, har de totala kostnaderna för arbetsstationer och datanätet inte kunnat bedömas på ett mer exakt sätt. När det gäller personer som förflyttas från arbets- och näringsbyråerna, upp-

skattas att det inte föranleds nya kostnader för arbetsstationer eller licenser. Avsikten är att de kostnader som ändringar i informationssystemet föranleder för staten täcks med anslag för arbets- och näringsbyråernas omkostnader.

Med undantag för eventuella kostnader för informationssystem och lokaler har propositionen inga direkta konsekvenser som ökar utgifterna för de kommuner som deltar i försöket. I försöket tillhandahålls offentlig arbetskrafts- och företagsservice inom ramen för de sysselsättningsanslag som anvisats i statsbudgeten. Eftersom sysselsättningsanslag överförs till kommunerna för erbjudande av service åt arbetssökande som de delegeras ansvar för, ökar överföringen av behörighet inte kommunernas kostnader för tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice.

Propositionen medför inte skyldighet att anställa ny personal för de kommuner som deltar i försöket. Om kommunen allokerar anställda som redan utför uppgifter som hänför sig till skötsel av sysselsättning till kundservicen, medför försöket inte extra kostnader för kommunen. Om kommuner som medverkar i försöket emellertid anställer personal för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice, kan detta medföra extra kostnader för de kommunerna.

Kommunerna kan utöver lönesubvention bevilja arbetsgivare s.k. kommuntillägg, dvs. kommunal finansiering för lönekostnaderna, för kostnaderna för anställande av arbetslösa som hör till kundmålgruppen. Det är möjligt att användningen av kommuntillägg ökar i och med försöket och detta ökar i viss grad kommunernas kostnader. Användningen av kommuntillägg kan öka, om kommunen beviljar lönesubvention till fler arbetsgivare än i nuläget och dessutom vill stödja arbetsgivarna med kommuntillägg. Användningen av kommuntillägg står i förhållande till besluten om lönesubvention och en eventuell ökad användning av kommuntillägg och kostnaderna för det beror således inte direkt på denna proposition.

Erbjudandet av sysselsättningsfrämjande service för dem som varit arbetslösa en längre tid och som får arbetsmarknadsstöd påverkar fördelningen av finansieringen av arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet mellan kommunen och staten. Om en person som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar deltar i sysselsättningsfrämjande service, betalar staten arbetsmarknadsstödet under tiden för servicen och kommunen befrias från sin betalningsandel. Med tanke på kostnaderna för den offentliga ekonomin uppstår ingen besparing ännu, utan besparingen uppstår när den person som varit arbetslös i minst 300 dagar får arbete på den öppna marknaden eller inleder studier på heltid. Om försörjningen under studierna tryggas med arbetslöshetsförmån, uppstår inga besparingar för den offentliga ekonomin. Bedömt som en helhet kan det dock konstateras att om sysselsättningsfrämjande service erbjuds i rätt tid och enligt den arbetslösa personens servicebehov, kan servicen på längre sikt förväntas främja personens sysselsättning och på så sätt minska de totala kostnader som arbetslösheten föranleder för den offentliga ekonomin.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Konsekvenser för kommunens och arbets- och näringsbyråns uppgifter

I försöket överförs ansvaret för serviceprocessen och tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för dem som hör till försökets kundmålgrupp på kommunerna. Det är fråga om en ny uppgift för de kommuner som deltar i försöket. Försökskommunerna har i regel meddelat att de vill pröva skötseln av denna nya uppgift och då är det fråga om en frivillig utökning av försökskommunernas uppgifter.

RP 51/2017 rd

Uppgifterna för kommunal personal utökas inte nödvändigtvis i och med försöket, eftersom det är sannolikt att personal från arbets- och näringsbyrån förflyttas för att sköta offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Det är dock sannolikt att kommunerna anvisar personal som för närvarande sköter uppgifter inom skötseln av sysselsättningen att också sköta uppgifter enligt den föreslagna lagen. Utifrån en enkät som gjordes hösten 2015 uppgår personalresursen för skötseln av sysselsättning i de kommuner som deltar i de kommunbaserade försöken sammanlagt till cirka 650 personer. Volymen av personal som kommunen anvisar till försöket preciseras, när antalet anställda som förflyttas från arbets- och näringsbyrån preciseras.

Försöket minskar antalet arbets sökande kunder hos arbets- och näringsbyrån och samtidigt arbets- och näringsbyråns uppgifter inom försöksområdena. En del av personalen vid arbets- och näringsbyrån förflyttas dock sannolikt att sköta uppgifter i samband med tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice under kommunens arbetsledning. Uppgifter som hänför sig till utkomstskydd för arbetslösa för målgruppen och en del av uppgifterna i samband med offentlig arbetskrafts- och företagsservice kvarstår dock hos arbets- och näringsbyråerna. Således utökas inte arbets- och näringsbyråernas personalresurs i byråns övriga uppgifter. Anskaffningarna inom offentlig arbetskrafts- och företagsservice kvarstår hos närings-, trafik- och miljöcentralerna och utbetalningen av stöd och återkravsprövningen hos UF-centret. Då har de föreslagna försöken inte konsekvenser för de nämnda myndigheternas uppgifter.

Behovet av myndighetssamarbete minskar inom försöksområdena, när arbets- och näringsbyrån inte deltar i verkställigheten av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om främjande av integration i fråga om de personer som hör till kundmålgruppen för försöket. Om den personalresurs hos arbets- och näringsbyrån som frigörs från samarbetsuppgifter riktas till annan kundservice vid arbets- och näringsbyrån och kommunen ensam ansvarar för sådan kundservice som tidigare utfördes i samarbete, ökar arbets- och näringsbyråns personalresurs för kundservicen. Om den personalresurs hos arbets- och näringsbyrån som frigörs från myndighetssamarbetet övergår till arbete under kommunens arbetsledning inom försöket, ökar personalresursen för försöket något.

Konsekvenser för arbets- och näringsbyråns personal

Försöket medför ändringar i byråpersonalens uppgifter inom Egentliga Finlands, Satakunta, Birkalands, Norra Savolax och Lapplands arbets- och näringsbyråer.

Ansvar för en del arbetslösa som för närvarande är arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån överförs på kommunerna i de kommunbaserade försöken. Antalet arbetslösa i fråga om vilka ansvaret överförs på en kommun varierar med cirka 30—60 procent mellan försöksområdena och på motsvarande sätt kvarstår ansvaret för cirka 40—70 procent av de arbetslösa i försöksområdena hos arbets- och näringsbyrån. Dessutom kvarstår ansvaret för de arbetssökande som inte är arbetslösa inom försöksområdet och alla arbetssökande som bor utanför försöksområdet men inom arbets- och näringsbyråns verksamhetsområde hos arbets- och näringsbyrån. Andelen arbetssökande i fråga om vilka ansvaret kvarstår hos arbets- och näringsbyrån av dem som för närvarande är arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån varierar med cirka 70—90 procent mellan arbets- och näringsbyråerna.

Avsikten är att försöket i fråga om kommunbaserade försök där ansvaret för ett visst kundantal överförs från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna genomförs så att arbets- och näringsbyråernas tjänstemän vid behov förlyttas med stöd av 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) att på heltid eller deltid arbeta under ledning och övervakning av försökskommunerna. Uppskattningsvis förflyttas cirka 150 tjänstemän från arbets- och näringsbyråerna till

RP 51/2017 rd

kommuner. Sådana förhandlingar om ändring av uppgifter som samarbetslagen förutsätter förs under våren 2017, då antalet personer som ska förflyttas preciseras.

Förflyttningen förutsätter att den kommun som är mottagande arbetsgivare och den tjänsteman som förflyttas ger sitt samtycke till förflyttningen. Anställningsvillkoren för de tjänstemän som förflyttas med stöd av 20 § i statstjänstemannalagen kvarstår oförändrade under försöket. Ingen annan slags tidsbegränsad överföring av tjänster från staten till en kommun är möjlig med stöd av statstjänstemannalagen.

För att de arbetslösa som i försöket överförs på kommunen och de arbetslösa i fråga om vilka ansvaret kvarstår hos arbets- och näringsbyrån inte ska försättas i ojämlig ställning, ska antalet personer som förflyttas relateras till den nuvarande resursfördelningen vid arbets- och näringsbyrån för den kundmålgrupp som överförs på kommunen. I bestämmandet av personalresurser bör också beaktas andra arbetssökande för vilkas del ansvaret kvarstår hos arbets- och näringsbyrån, men resursfördelningen kan inte beräknas direkt i relation till de arbetssökande som inte överförs. En del av de arbetssökande för vars del ansvaret kvarstår hos arbets- och näringsbyrån är yrkesverksamma eller till exempel arbetssökande som använder webbtjänster. Deras servicebehov är liten och binder inte i stor grad personalresursen vid arbets- och näringsbyrån.

Tillämpningen av 20 § i statstjänstemannalagen förutsätter ett avtal om förflyttning av tjänstemän mellan arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena. Dessutom förutsätts att varje tjänsteman ger sitt uttryckliga samtycke till förflyttningen. Om en tjänsteman inte ger sitt samtycke till förflyttningen och tjänstemannen inte kan placeras i andra uppgifter vid arbets- och näringsbyrån genom uppgiftsarrangemang, måste tjänstemannen enligt 36 § 1 mom. i statstjänstemannalagen permitteras tills vidare eller tidsbegränsat för försökstiden.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Tillhandahållaren av offentlig arbetskrafts- och företagservice för de arbetslösa som hör till försökets målgrupp ändras från arbets- och näringsbyrån till en kommun. Försökskommunen svarar i stället för arbets- och näringsbyrån för samarbetet med arbetsgivare, företag och intressentgrupper i samband med främjandet av sysselsättningen för försökets kundmålgrupp.

Den sysselsättningsfrämjande service som erbjuds arbetslösa är med undantag för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samma som servicen för kunder hos arbets- och näringsbyrån. Försöket ändrar således inte den offentliga arbetskrafts- och företagservice målgruppen erbjuds och inte innehållet i servicen. Även skyldigheterna för arbetslösa arbetssökande som hör till kundmålgruppen för försöket kvarstår oförändrade.

Arbetsgivare och kunder som hör till målgruppen informeras på ett täckande sätt om att tillhandahållaren av offentlig arbetskrafts- och företagservice ändras. Expertisen i samband med tillhandahållandet av service tillförsäkras på det sätt att sakkunniga från arbets- och näringsbyråerna förflyttas till försöket. Om kommuner utökar sin personal i försöket med tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagservice, kan försöket förbättra servicen i form av närservice för arbetssökande kunder och arbetsgivarkunder i sådana kommuner där arbets- och näringsbyrån inte haft ett verksamhetsställe. Service som erbjuds i form av närservice främjar sannolikt också tillgången på rådgivning och vägledning.

För de arbetssökande som är kunder hos en kommun ordnar kommunen en intervju med arbetssökanden senast när arbetslösheten varat i tre månader, dvs. inom samma tidsfrist som arbets- och näringsbyrån ordnar en intervju för de kunder som byrån ansvarar för. Således är de kunder som överförs till försöket inte i ojämlig ställning i fråga om aktivering av jobbsök-

ningen och främjande av sysselsättningen jämfört med de kunder som arbets- och näringsbyrån ansvarar för. Beroende på den personalresurs som försökskommunen anvisar till försöket kan kontakten med kunden och uppföljningen av kundprocessen inom försöket genomföras intensivare än vad bestämmelserna förutsätter.

En arbetslös arbetssökande som hör till försökets kundmålgrupp kan under försöket i regel uträtta samma ärenden via webbtjänster som en arbetslös person som arbets- och näringsbyrån har ansvar för. Av skäl som hänför sig till tidtabell och kostnader är det inte möjligt att till alla delar ändra arbets- och näringsmyndigheten till kommunen i utskrifterna i webbtjänsterna och i texterna som styr uträttandet av ärenden under tiden för försöket, vilket i det enskilda fallet kan göra webbtjänsten svårare eller långsammare. En arbetslös som kommunen har ansvar för kan till exempel i vissa fall vid uträttande av ärenden på webben få ett meddelande där personen bes kontakta arbets- och näringsbyrån. De som varit arbetslösa en längre tid använder tills vidare webbtjänsten i mycket liten utsträckning, när de anlitar service hos arbets- och näringsbyrån. Därför bedöms det att antalet felaktiga meddelanden är litet under tiden för försöket. För att undvika oklarheter informeras arbetslösa som kommunen har ansvar för om bristfälligheterna i webbtjänsterna. Genom personlig service kan man vid behov också stödja deltagare i försöket i att sköta ärenden via webbtjänster och således förbättra arbetslösas kunskaper om webben och färdigheter i informationsmiljön.

I TEAS-undersökningen utvärderas hur försöket lyckats också ur kundsynvinkeln. Målet är att bedöma bland annat hur nöjda deltagarna är med försöket och den service som erbjuds i försöket, kundernas deltagande samt försökets eventuella inverkan på att kunden ändrar sina handlingssätt. Servicehelheterna för enskilda kunder bedöms också ur det perspektivet hur kundorienteringen har beaktats i den service som erbjuds jämfört med det tidigare läget. Deltagarnas erfarenheter samlas in och utvärderas även från genomförarna och nätverksparterna.

Ett av försökets mål är att öka tillgången på arbetskraft, jobben och företagandet i försöksområdena. Försöket kan resultera i att tillgången på arbetskraft förbättras i försöksområdena, om kompetensen hos dem som deltar i försöket kan utvecklas så att den motsvarar efterfrågan på arbetskraft hos företagen i försöksområdena. Den service som eventuellt anskaffas för målgrupperna i försöket kan öka antalet företag som tillhandahåller service och de tjänster som tillhandahålls i försöksområdena.

Försöket kan erbjuda en möjlighet att uppmuntra arbetslösa att bli företagare på ett mer effektivt sätt än i nuläget, till exempel genom personlig rådgivning, företagartutbildning och nätverkssamarbete som intensifieras i försöket. Om försöket lyckas, kan det stödja dem som övervägt företagande att faktiskt starta företagsverksamhet. Försöksområdena har inte lagt fram några bedömningar om antalet nya företag som startas. Antalet nya företag följs upp som en del av TEAS-undersökningen.

Försöket erbjuder kommunerna också en möjlighet att förbereda sig på den föreslagna anordnare-producent-modellen i samband med landskapsreformen. Den producentstruktur för tillväxttjänster som är under beredning förutsätter av kommunerna att de bolagiserar serviceproduktionen. Kommunerna har inte så mycket erfarenhet av bolagisering. Försöket ger kommunerna en möjlighet att sätta sig in i planeringen och genomförandet av den service som tillhandahålls dem som hör till målgruppen. Kommunerna kan dra nytta av detta när de överväger bolagisering av serviceproduktion. På grund av att försöket är kortvarigt, utvecklar kommunerna dock sannolikt inte serviceproduktionen i så stor utsträckning att det för försökskommunerna uppkommer betydande konkurrensfördel i produktionen av tjänster för målgruppen, jämfört med den privata sektorn eller föreningssektorn.

Om man i försöket lyckas smidiggöra serviceprocesser, utveckla sysselsättningsfrämjande service och relaterade produktionssätt så att de blir effektivare än i nuläget, kan resultaten av försöket utnyttjas i serviceproduktionen och anordnare-producent-modellen i landskapsmodellen. Om målgruppens servicebehov bedöms och dokumenteras på ett täckande sätt, producerar försöket för landskapen kundgruppsspecifik information för planering och konkurrensut-sättning av service och servicehelheter.

Det försök som föreslås i prepositionen uppskattas inte behandla de olika könen på olika sätt. Merparten av dem som varit arbetslösa länge är män och med beaktande av målgrupperna för försöket kan servicen inom ramen för försöket omfatta fler män än kvinnor. Till denna del jämnar försöket ut skillnader mellan könen. I planeringen av serviceanskaffningar samt i planeringen och genomförandet av service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är det möjligt att rikta service enligt kundernas servicebehov. Då kan man beakta eventuella sär-behov hos både det kön som utgör majoritet och det kön som utgör minoritet.

5 Beredningen av propositionen

Den föreslagna lagen om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företags-service samt arbetslivsprövning baserar sig på beredningsarbete av de av arbets- och näringsministeriet tillsatta styrgruppen och arbetssektionen för regionala försök med arbetskrafts- och företagsservice. Styrgruppen och arbetssektionen tillsattes i maj 2016. I arbetssektionens arbete deltog också företrädare för försöksområdena.

I styrgruppen medverkade företrädare för arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försöksfunktionen vid statsrådets kansli samt Finlands Kommunförbund. I arbetssektionen medverkade utöver ovannämnda dessutom företrädare för Folkpensionsanstalten, , utvecklings- och förvaltningscentret , kommunerna i försöksområdena, landskapen, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt arbets- och näringsbyråerna.

I beredningen av den föreslagna lagen har också utnyttjats en utredning som blev färdig i januari 2016 från den av arbets- och näringsministeriet tillsatta arbetsgruppen som utredde möjligheterna att överföra arbetskraftsservicen på kommunerna samt utredningssperson Maria Kaisa Aulas utredning om hinder för sysselsättning och sänkande av tröskeln för sysselsättning (publicerades i augusti 2016).

Bestämmelser om arbetslivsprövning har beretts i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

5.1 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden om propositionen begärdes från finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försöksfunktionen vid statsrådets kansli, Folkpensionsanstalten, närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret), arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, Dataombudsmannens byrå, Finlands Kommunförbund, Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kommunala arbetsmarknadsverket, Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry Suomen Yrittäjät ry, arbets- och näringsförvaltningens personalorganisationer JUKO ry, JHL ry, Pardia ry, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation – Tvy rf, Valtakunnallinen työpajajyhdistys TPY ry.

Dessutom begärdes utlåtanden från landskapsförbunden för de områden som valts till försöket (Mellersta Österbotten, Mellersta Finland och Norra Karelen), närings-, trafik- och miljöcen-

RP 51/2017 rd

tralerna och arbets- och näringsbyråerna (Mellersta Finland, Norra Karelen, Österbotten, Egentliga Finland, Satakunta, Birkaland, Norra Savolax, Norra Österbotten och Lappland). Utlåtandena från kommunerna i de kommunbaserade försöksområdena begärdes så att den kommun som gjort ansökan samlade in de övriga kommunernas synpunkter för utlåtandet.

Det inkom 45 utlåtanden, av vilka 42 hade begärts in. Utlåtande gavs av social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund, UF-centret, Dataombudsmannens byrå, lanskapsförbunden för landskapen Mellersta Österbotten, Mellersta Finland och Norra Karelen, kommunerna i de kommunbaserade försöksområdena, närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna för de kommunbaserade försöksområdena, Akava ry, SAK ry, STTK ry, JUKO ry, Pardia ry, JHL ry, Akavan Erityisalat ry, THHL ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Yrittäjät ry, Kommunala arbetsmarknadsverket, TVY ry, TPY ry och SOSTE ry.

Dessutom begärdes utlåtanden från lanskapsförbunden för de områden som valts till försöket, närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna. Utlåtandena från kommunerna i försöksområdet begärdes så att den kommun som gjort ansökan samlade in de övriga kommunernas synpunkter för utlåtandet.

Det inkom 45 utlåtanden, av vilka 42 hade begärts in. Utlåtande gavs av social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund, UF-centret, Dataombudsmannens byrå, lanskapsförbunden för landskapen Mellersta Österbotten, Mellersta Finland och Norra Karelen, kommunerna i de kommunbaserade försöksområdena, närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna för de kommunbaserade försöksområdena, Akava ry, SAK ry, STTK ry, JUKO ry, Pardia ry, JHL ry, Akavan Erityisalat ry, THHL ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Yrittäjät ry, Kommunala arbetsmarknadsverket, TVY ry, TPY ry och SOSTE ry.

De kommunbaserade försöksområdena ombads i sina utlåtanden bekräfta sitt deltagande i försöket. Uleåborgs stadsregion meddelade att de helt uteblir från försöket. Dessutom meddelade sex kommuner i Åboregionens försöksområde och en kommun i Kuopioregionens försök att de uteblir från försöket. I de kommunbaserade försöksområdena gjordes ändringar i enlighet med kommunernas meddelanden.

Kommunförbundet föreslog i sitt utlåtande att Vanda stad fogas till försöksområdena. Eftersom Vanda stad är med i den särlösning för huvudstadsregionen inom tillväxtservicereformen som är under beredning och Vanda stad inte heller deltog i beredningen av det i propositionen föreslagna försöket, ansågs det i remissförfarandefasen inte vara ändamålsenligt att låta Vanda ingå i försöket.

Remissinstanserna ansåg att försöksverksamheten generellt sett är värd att understödjas och önskvärd. De flesta som gav utlåtande ansåg också att det föreslagna försöket var värt att understödjas. Remissinstanserna ser dock många utmaningar i genomförandet av försöket.

Flera remissinstanser fäste uppmärksamhet vid konsekvensbedömningen av försöket. Nästan alla remissinstanser ansåg att försöket var för kortvarigt för att verifiera de effekter som satts upp som mål för försöket. I utlåtandena fästes också uppmärksamhet vid att eftersom försöket tidsmässigt infaller med beredningen av lanskapsreformen och tillväxttjänsterna ger det inte möjlighet att utnyttja resultaten av försöket på bästa möjliga sätt i beredningen av lagstiftningen om tillväxttjänsterna. Sambandet mellan försöket och lanskapsreformen var oklart för en del av remissinstanserna. Finansministeriet framförde att det bör fästas speciell vikt vid konsekvensbedömningen för försöket och flera remissinstanser ansåg att konsekvensbedömningarna bör utarbetas mer i detalj än i utkastet till proposition.

TVY ry fäste uppmärksamhet vid att genomförandet av två stora ändringar utan ökade ekonomiska resurser kan försvåra minskningen av långtidsarbetslösheten och smidiggörandet av servicevägledningen. TVY ry, SOSTE ry och några arbets- och näringsbyråer fäste också vikt vid att sättet att genomföra försöket kan visa sig komplicerat för arbetsökande. Vikten av vägledning och information för kunderna poängterades också av Folkpensionsanstalten och social- och hälsovårdsministeriet.

På grund av att försöket är kortvarigt ansåg fem remissinstanser att försöket inte alls ska inledas och två remissinstanser förhöll sig kritiska till inledandet av ett kortvarigt försök. Kommunerna i fem kommunbaserade försöksområden som deltar i försöket, Kommunförbundet och Kommunala arbetsmarknadsverket föreslog att försöket ska förlängas så att det pågår under landskapsreformens övergångsperiod till utgången av 2019 eller 2020. Även Satakunta arbets- och näringsbyrå ansåg att en förlängning av försöket är ett bättre alternativ än den föreslagna längden. Försöket har beretts så att det är tidsbegränsat och avslutas vid utgången av 2018, då de nya landskapen inleder sin verksamhet. Det föreslås ingen förlängning av försökstiden. Fortsättandet av försöket till utgången av 2018 kan dock visa sig vara problematiskt, om valfrihetsmodellen för social- och hälsovårdstjänster genomförs enligt den riktlinje som regeringen fastslog i april 2017, så att de blivande landskapen kan besluta att gå över till den nya modellen redan före 2019. Detta skulle påverka möjligheten för de kommuner som är med i de kommunbaserade försöken att samordna den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen och social- och hälsovårdsservicen, aktiveringsplaneringen samt ordnandet av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Frågan kunde dock inte i större utsträckning beaktas i denna proposition, eftersom beredningen av valfrihetslagen för social- och hälsovården inte är färdig.

Försök med arbetslivsprövning (och under beredningen också social rehabilitering) som service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skulle bekräftas senast i utlåtandet. Försök med arbetslivsprövning ska göras i Björneborg och Raumo samt i kommunerna i Kuopio-regionen (Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi). Kommunerna i de landskapsvisa försöken meddelade inte att de gör försök med service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

En del av remissinstanserna föreslog att bestämmelserna om arbetslivsprövning och social rehabilitering ändras så att förmånerna för dem som deltar i de testade serviceformerna och ersättningarna till kommunen för ordnande för båda serviceformerna skulle vara desamma som i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Med anledning av utlåtandena gjordes inga ändringar i bestämmelserna om förmåner som betalas till deltagare eller ersättningar som betalas till kommunen för tiden i arbetslivsprövning. Det utkast som var ute på remiss ändrades till den del att de uppgifter som erbjuds vid arbetslivsprövning inte avgränsas. Bestämmelserna av social rehabilitering uteslutades från propositionen för kommunen kan tillhandahålla social rehabilitering enligt 17 § i socialvårdslag.

Det föreslogs vissa preciseringar i målgrupperna. Eftersom ändringsförslagen dock inte var gemensamma för kommunerna och arbets- och näringsbyråerna i försöksområdena, till skillnad från de målgrupper som föreslogs i utkastet till proposition, gjordes det inga ändringar i definitionerna av målgrupperna på basis av utlåtandena.

I regeringspropositionen gjordes inte ändringar som förutsätter förhandlingar mellan parterna. Bestämmelserna om service som kommunen erbjuder, användningen av sysselsättningsanslag i försöket och behörigheten för de sakkunniga från arbets- och näringsstjänsterna och motiveringarna till dem preciserades. Även motiveringarna till bestämmelserna om arbetslivsprövning och social rehabilitering preciserades. I propositionen beskrivs också den verksamhets- och utvärderingsundersökning som inleddes.

RP 51/2017 rd

Försöksområdena ombads att i sitt utlåtande framföra synpunkter på en ändamålsenlig tidpunkt för när lagen om försöket träder i kraft. Björneborg och Raumo föreslog 1.9.2017 som tidpunkt för ikraftträdande, övriga kommunbaserade försöksområden föreslog 1.8.2017. De arbets- och näringsbyråer som framförde synpunkter om tidpunkten ansåg att en ändamålsenlig tidpunkt är 1.9.2017. Det föreslås att lagen träder i kraft 1.8.2017.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs det om lagens tillämpningsområde. I den föreslagna lagen finns bestämmelser om ett försök under vilket kommuner, i stället för arbets- och näringsbyrån, svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om arbetskrafts- och företagsservice för en del arbetslösa arbetssökande. Dessutom görs det i vissa kommuner inom försöksområdena försök där arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ersätts med service som kallas för arbetslivsprövning.

2 §. Försöksområden. I paragrafen finns bestämmelser om de försöksområden där den föreslagna lagen tillämpas. I paragrafens 1 mom. definieras de kommunbaserade områden bestående av två eller flera kommuner där ansvaret för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice delvis överförs på kommunen. I 2 mom. definieras de områden där det görs ett försök med att ersätta arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte med arbetslivsprövning.

3 §. Ansvar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för arbetslösa arbetssökande. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om de kundmålgrupper för vilkas del en kommun har ansvaret för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Den kommun som ansvarar för tillhandahållande av service är den till kundmålgruppen hörande arbetslösa arbetssökandens hemkommun på det sätt som avses i lagen om hemkommun (201/1994). Arbets- och näringsbyrån ansvarar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för övriga enskilda kunder.

Kundrelationen till arbets- och näringsbyrån baserar sig inte på hemkommun, utan personen kan välja på vilken byrå han eller hon vill anlita service. Personens bosättningskommun registreras i arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem. Om personens bosättningskommun hör till ett försöksområde som definieras i föreslagna 2 §, men personens hemkommun är någon annan kommun, hör personen utgående från sin bostadsort i regel inte till målgruppen för försöket, om inte personen, arbets- och näringsbyrån och försökskommunen tillsammans avtalar om något annat.

I 2 mom. definieras vem som betraktas som arbetslös arbetssökande. Med arbetslös arbetssökande avses en sådan arbetslös enligt definitionsbestämmelsen i 1 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice vars jobbsökning är i kraft på det sätt som anges i den lagen. Med arbetslösa avses således personer som inte har något anställningsförhållande och som inte är sysselsatta på heltid i företagsverksamhet eller eget arbete på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte är studerande på heltid på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Som arbetslösa betraktas också de som har ett anställningsförhållande och som är permitterade på heltid eller vars ordinarie arbetstid per vecka understiger 4 timmar.

4 §. Att hänvisa arbetssökande att bli kund hos en kommun och avslutande av kundrelationen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om arbets- och näringsbyråns skyldighet att hänvisa de arbetslösa arbetssökande i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem som uppfyller kundrelationskriterierna enligt föreslagna 3 § 1 mom. att bli kunder hos en kommun. Hänvisningen att bli kund hos en kommun innebär i praktiken att arbets- och näringsbyrån underrättar den arbetslösa arbetssökande om att personens hemkommun i fortsättningen ansvarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för honom eller henne. Kunden ska också informeras om hur han eller hon ska fortsätta anlita service.

RP 51/2017 rd

De som uppfyller kriterierna under den föreslagna lagens giltighetstid hänvisas att bli kunder hos en kommun. Exempelvis i Egentliga Finlands försöksområde hänvisas de arbetslösa arbetssökande som när denna lag träder i kraft är yngre än 25 år samt de arbetslösa arbetssökande som har varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader att bli kunder hos en kommun. En person som i början av försöket inte har varit arbetslös arbetssökande i minst 12 månader hänvisas att bli kund hos en kommun i det skedet då personen varit arbetslös arbetssökande i 12 månader.

I 2 mom. finns bestämmelser om hur kundrelationen till kommunen är i kraft samt om hur jobsökningen för en kund hos kommunen upphör att vara i kraft. När personen har hänvisats att bli kund hos en kommun, svarar kommunen för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för personen tills hans eller hennes jobsökning upphör. Kundrelationen till kommunen upphör inte även om personen inte längre uppfyller de kriterier som anges i 3 § 1 mom. utifrån vilka personen hänvisades att bli kund hos kommunen. Om till exempel en person som är yngre än 25 år på basis av sin ålder hänvisats att bli kund hos en kommun fyller 25 år eller en person som på grundval av att ha varit arbetslös arbetssökande utan avbrott i 12 månader tar emot ett deltidsarbete där arbetstiden överstiger 4 timmar i veckan, fortsätter personens kundrelation till kommunen så länge som personens jobsökning är i kraft.

För att försökskommunerna ska ha tid att erbjuda dem som är kunder hos kommunen offentlig arbetskrafts- och företagsservice under försöket, hänvisar arbets- och näringsbyrån arbetslösa att bli kunder hos kommunerna till och med 30.9.2018. Det föreskrivs om tidsfristen i bestämmelsen om ikraftträdande.

Kundrelationen till kommunen avslutas för alla kunder senast när försöket avslutas den 31 december 2018. En kommun ska före försökets avslutning se till att kunderna hos kommunen vet var deras kundrelation fortsätter, om de fortfarande är arbetslösa när försöket avslutas. Överföringarna av kundrelationerna bör genomföras så att serviceprocessen för kunden fortsätter så oavbrutet som möjligt. På tillhandahållandet av arbetskrafts- och företagsservice tillämpas bestämmelserna om service för arbets- och näringsbyråns kunder i samband med övergången till landskapsmodellen (de kommande bestämmelserna för övergångsperioden).

Om personens hemkommun ändras medan kundrelationen pågår, överförs kundrelationen till arbets- och näringsbyrån. Om den nya hemkommunen omfattas av försöket och personen uppfyller kundrelationskriterierna för det försöksområdet, hänvisar arbets- och näringsbyrån personen att bli kund hos den nya hemkommunen.

Jobsökningen för en kund hos kommunen upphör att vara i kraft, om kunden meddelar att han eller hon inte vill hålla sin jobsökning i kraft. Meddelandet kan lämnas till kommunen eller arbets- och näringsmyndigheten. Jobsökningen upphör också om personen inte anlitar service hos kommunen inom den tid som kommunen har satt ut och på det sätt som kommunen förutsätter, inte inom den tid som kommunen har satt ut lägger fram de redogörelser om sin yrkeskompetens, arbetshistoria, utbildning och arbetsförmåga som behövs för tillhandahållande av offentlig arbetskraftsservice, inte inom den tid och på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den underrättar kommunen om hur han eller hon har följt planen eller inte deltar i de undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan som kommunen anser vara nödvändiga för att klarlägga hans eller hennes servicebehov. Jobsökningen för en utlänning upphör dessutom, om personen inte längre uppfyller de förutsättningar för registrering som arbetssökande som anges i 2 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Bestämmelserna om jobsökningens giltighet motsvarar 2 kap. 1 § 2 mom. och 2 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

I 3 mom. finns bestämmelser om kundrelationen för en person som varit kund hos kommunen när personen på nytt registrerat sig som arbetssökande efter att jobbsökningen avbrutits och kundrelationen till kommunen avslutats. Uppfyllandet av kriterierna för kundrelation bedöms inte på nytt i samband med registreringen som arbetssökande, utan arbets- och näringsbyrån hänvisar personen att bli kund hos kommunen. Birkalands försöksområdet utgör ett undantag från det som sägs ovan. Om person är berättigad till inkomstrelaterad dagpenning för löntagare eller företagare när personen på nytt registrerar sig som arbetssökande, hänvisas personen inte längre att bli kund hos kommunen. Registreringen som arbetssökande i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem sker genom att det begärs elektroniskt i den för ändamålet avsedda webbtjänsten eller personligen hos arbets- och näringsbyrån. En person som varit kund hos kommunen kan också be en kommunal tjänsteman om att jobbsökningen inleds. Ovan nämnda begäran bör framföras personligen.

5 §. Bedömning av servicebehovet och utarbetande av sysselsättningsplan. En kommun ansvarar för serviceprocessen för en arbetslös arbetssökande som hänvisats att bli kund hos kommunen. På serviceprocessen tillämpas bestämmelserna i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice. Kommunen ska ordna en intervju för en arbetslös arbetssökande som hänvisats att bli kund hos kommunen och tillsammans med kunden utarbeta en sysselsättningsplan. På ordnandet av och innehållet i intervjun samt utarbetandet av, revideringen av och innehållet i sysselsättningsplanen tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4—7 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice.

Enligt lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice ska en första intervju med den arbetssökande ordnas inom två veckor från jobbsökningens början, om det inte med beaktande av arbetssökandens situation är uppenbart onödigt. Den arbetssökande ska ges möjlighet till senare regelbundet återkommande intervjuer enligt arbetssökandens servicebehov. En intervju med en arbetslös arbetssökande ska dock alltid ordnas när arbetslösheten oavbrutet fortgått i tre månader, och därefter alltid när arbetssökanden varit arbetslös i tre månader utan avbrott. Kommunen ska iaktta dessa frister för intervjuerna. Om arbets- och näringsbyrån till exempel har ordnat en intervju med en arbetslös arbetssökande en månad innan personen blev kund hos kommunen, ska kommunen ordna en intervju senast två månader från kundrelationens början.

En sysselsättningsplan som utarbetats vid arbets- och näringsbyrån är bindande för både kommunen och kunden tills en ny plan utarbetas. Detta anges i övergångsbestämmelsen. Kommunen kan ordna en intervju och utarbeta en ny plan redan före de tidsfrister som anges i lagen, om kommunen bedömer att kundens servicebehov förutsätter det.

I den första intervjun kontrolleras och kompletteras uppgifterna om jobbsökningen, bedöms servicebehovet, utarbetas en sysselsättningsplan och avtalas om sättet att anlita service och om kontakten mellan kommunen och kunden. Som ett led i bedömningen av servicebehovet ska kommunen bedöma den till kund hänvisade arbetslösa arbetssökandens förutsättningar att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och sannolikheten för förlängd arbetslöshet. I de senare intervjuerna ska dessutom bedömas hur resultatet av jobbsökningen varit och hur sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen har följts. Samtidigt revideras planen. I samband med intervjun ska kommunen erbjuda jobb och utbildning som lämpar sig för den som är kund hos kommunen samt annan service i enlighet med servicebehovet och sysselsättningsplanen eller den ersättande planen.

Sysselsättningsplanen och den plan som ersätter sysselsättningsplanen ska grunda sig på den arbetssökandes egna mål för arbete eller utbildning och det uppskattade servicebehovet. Planen ska innehålla överenskommelse om jobbsökning och dess mål, offentlig arbeidskrafts- och företagsservice enligt den arbetssökandes servicebehov, annan sysselsättningsfrämjande service och sakkunnigbedömningar. Vid behov ska planen innehålla överenskommelse om annan

service som förbättrar kompetensen, arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan eller om åtgärder som hänför sig till klarläggande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Den som är kund hos kommunen och kommunen ska komma överens om uppföljning av hur sysselsättningsplanen eller den ersättande planen har genomförts och godkänna planen. Om kommunen kräver någon annan redogörelse för hur planen genomförts än kundens eget meddelande, ska detta skrivas in i planen.

I 3 mom. föreskrivs om informering av kunden, kommunens skyldigheter samt det allmänna skyldigheterna för den som är kund hos kommunen. På informationsskyldigheten och kommunens övriga skyldigheter tillämpas 2 kap. 3 och 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunen ska informera sin kund om omständigheter som hänför sig till jobsökningen, om den offentliga arbetskrafts- och företagsservice som står till buds, om villkoren för jobsökningens giltighet och om omställningsskyddet. Kunden ska dessutom vid behov informeras om annan sysselsättningsfrämjande service, om de allmänna skyldigheter som arbetslösa arbetssökande har samt om de viktigaste arbetskraftspolitiska villkoren för arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Kommunen ska inom ramen för de anslag som anvisats arbets- och näringsmyndigheten erbjuda sin kund arbete och utbildning samt ordna service som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen. Kommunen ska också följa hur sysselsättningsplanen eller den ersättande planen genomförs och bidra till att serviceprocessen framskrider. För en arbetslös arbetssökande som är kund hos en kommun gäller samma allmänna skyldigheter som enligt 2 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskraft och företagsservice gäller för arbetslösa arbetssökande.

6 §. Sektorsövergripande sysselsättningsplan. I paragrafen finns bestämmelser om avvikande tillämpning av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen på de försöksområden som avses i 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen. Om en person som hänvisats att bli kund hos en kommun uppfyller de förutsättningar som anges i 2 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och har behov av sektorsövergripande samservice, svarar kommunen och Folkpensionsanstalten för bedömningen av personens servicebehov, utarbetandet, uppföljningen och revideringen av den sektorsövergripande sysselsättningsplanen på det sätt som föreskrivs i 3 och 4 § i den lagen. Enligt den föreslagna paragrafen deltar arbets- och näringsbyrån inte i den sektorsövergripande samservicen i fråga om dem som hänvisats att bli kunder hos en kommun, eftersom kommunen när det gäller dessa kunder också har ansvar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Arbets- och näringsbyrån deltar inte heller i bedömningen av avslutningen av samservice.

7 §. Integrationsplan. I paragrafen föreskrivs om avvikande tillämpning av lagen om främjande av integration på de försöksområden som avses i föreslagna 2 § 1 mom. Enligt 10 § i lagen om främjande av integration ska arbets- och näringsbyrån inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös arbetssökande enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Om en sådan person som avses i den föreslagna lagen har hänvisats att bli kund hos en kommun är invandrare, svarar kommunen för inledandet av den inledande kartläggningen.

Enligt 13 § i lagen om främjande av integration deltar både kommunen och arbets- och näringsbyrån i utarbetandet av en integrationsplan. Enligt föreslagna 7 § 1 mom. deltar arbets- och näringsbyrån inte i utarbetandet av en integrationsplan för en invandrare som hänvisats att bli kund hos en kommun, utan kommunen utarbetar planen tillsammans med invandraren. På en integrationsplan som kommunen gjort upp tillsammans med sin kund tillämpas vad som i lagen om främjande av integration föreskrivs om integrationsplan som arbets- och näringsbyrån utarbetat. Bestämmelser om detta finns i föreslagna 7 § 2 mom.

8 §. Aktiveringsplan. I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om utarbetande av aktiveringsplan. Om en person som hänvisats att bli kund hos kommunen omfattas av tillämpningsområdet för 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, utarbetar kommunen aktiveringsplanen tillsammans med kunden. Arbets- och näringsbyrån deltar inte i utarbetandet av aktiveringsplanen. I fråga om arbetslösa arbetssökande som inte är kunder hos en kommun, utarbetas aktiveringsplanen i enlighet med lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte mellan arbets- och näringsbyrån, kommunen och kunden. Bestämmelser om arbetslivsprövning som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte finns i 15—20 § i den föreslagna lagen.

9 §. Jämställande av planer. Någon annanstans i lagstiftningen kan det finnas hänvisningar till en sysselsättningsplan enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sådan integrationsplan som utarbetas för en arbetslös arbetssökande som avses i lagen om främjande av integration. På grund av detta föreskrivs det i föreslagna 9 § om jämställande av sådana planer som en kommun och den som är kund hos kommunen utarbetat med stöd av den föreslagna lagen med de nämnda planerna, när det är fråga om tillämpning av annan lagstiftning.

10 §. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice som en kommun tillhandahåller. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som en kommun inom ett försöksområde kan tillhandahålla för försökets målgrupper enligt 3 § 1 mom. Enligt 1 mom. 1 punkten är offentlig arbetskrafts- och företagsservice som en kommun tillhandahåller arbetsförmedling enligt 3 kap., information och rådgivning enligt 4 kap. 1 § samt vägledning för yrkesvalet och karriären enligt 4 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

En kommun kan publicera och förmedla information om jobb som utannonserats som lediga i enlighet med arbetsgivarens uppdrag samt söka och för arbetsgivaren presentera arbetssökande som är lämpliga för ett ledigt jobb på det sätt som överenskommit med arbetsgivaren. Kommunen kan söka och erbjuda lämpliga jobb för arbetssökande. Informations- och rådgivningsservicen inbegriper informationsförmedling och rådgivning om lediga jobb och jobbsökning, om tillgång på och rekrytering av arbetskraft, om utbildningsmöjligheter och andra möjligheter till kompetensutveckling, om arbetsmarkanden, branscher och yrken, om inledande av företagsverksamhet och utvecklingsmöjligheter samt om service, stöd och ersättningar som finns tillgängliga för genomförande av omställningsskyddet. Kommunen kan ge vägledning för yrkesvalet och karriären för att stödja en enskild kund i fråga om yrkesval, yrkesmässig utveckling, placering i arbetslivet och livslångt lärande.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan kommunen hänvisa sin kund till sådana sakkunnigbedömningar, sådan träning, prövning och arbetskraftsutbildning som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Sakkunnigbedömningarna, träningarna, utbildningsprövningen och arbetskraftsutbildningen är i regel offentlig arbetskrafts- och företagsservice som anskaffas i form av köpta tjänster. Kommunen har inte rätt att använda sysselsättningsanslag för anskaffning av service, utan kommunen kan hänvisa kunder till ovan nämnd service som närings-, trafik- och miljöcentraler eller arbets- och näringsbyråer anskaffat. I 21 § i den föreslagna lagen föreskrivs att närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna har skyldighet att vid anskaffningen av service beakta servicebehoven hos dem som är kunder hos kommuner.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs om stöd och ersättningar som en kommun kan bevilja. En kommun kan bevilja arbetsgivare lönesubvention enligt 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice för att främja sysselsättningen för en kund samt startpeng enligt 8

kap. i den lagen för att trygga försörjningen av en kund som blir företagare. Kommunen kan också till sina kunder bevilja sådan kostnadsersättning enligt prövning som avses i 9 kap. 1 § 3 mom. och ersättning för rese- och logikostnader enligt 10 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt till arbetsgivare bevilja stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen enligt 10 kap. 3 § i den lagen. Kommunen kan bevilja de ovan nämnda ersättningarna av sysselsättningsanslag.

Kommunen avgör om den arbetssökande uppfyller de förutsättningar för stödjande av arbetssökandens frivilliga studier med arbetslöshetsförmån som anges i 6 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och i 22—24 § i lagen om främjande av integration. Kommunen följer också bland annat hur studierna framskrider och fattar vid behov beslut om upphörande av stödandet. Till denna del finns det bestämmelser om kommunens uppgifter i 1 mom. 4 och 5 punkten.

I 2 mom. föreskrivs om den lagstiftning som tillämpas på servicen. Vid tillhandahållandet av service som avses i 1 mom. ska kommunen iakta bestämmelserna om den aktuella servicen, om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen. När kommunen till exempel beviljar lönesubvention, ska kommunen beakta bestämmelserna i 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och vid beviljande av startpeng bestämmelserna i 8 kap. 1—4 § i den lagen.

Vid erbjudandet av service har kommunen samma befogenheter och skyldigheter som arbets- och näringsbyrån. Det som i bestämmelserna föreskrivs om arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsmyndigheten gäller också kommunen. Exempelvis undertecknas avtal om arbetsprövning av kommunen i stället för arbets- och näringsbyrån. Om det i bestämmelserna föreskrivs om skyldighet att underrätta arbets- och näringsbyrån om någon omständighet, ska anmälan riktas till kommunen i stället för arbets- och näringsbyrån. Kommunen ska dock inte delta i antagningen av studerande till arbetskraftsutbildning, utan beslut om valet av studerande fattas av den arbets- och näringsbyrå som anges i upphandlingskontraktet för utbildningen. Kommunen kan konstatera utbildningsbehov hos sin kund och hänvisa kunden att söka till arbetskraftsutbildning. Kunder från flera olika arbets- och näringsbyråer kan söka till arbetskraftsutbildning, men beslutet om val av studerande fattas av den byrå som ansvarar för utbildningen, utan att övriga arbets- och näringsbyråer deltar i antagningen. Även beslut om avbrytande av arbetskraftsutbildning fattas av den arbets- och näringsbyrå som anges i upphandlingskontraktet.

I 3 mom. föreskrivs om kommunens skyldighet att vid tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice iakta det som i 1 kap. 4 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om tillhandahållande av service, i 1 kap. 6 § om avgiftsfrihet för service och i 1 kap. 7 § om jämlikhet och opartiskhet vid tillhandahållandet av service. Dessutom ska kommunen främja likabehandling samt jämställdhet mellan kvinnor och män vid tillhandahållandet och utvecklingen av service, på det sätt som anges i 1 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

En kommun kan med stöd av sin allmänna behörighet erbjuda dem som är kunder hos kommunen även andra tjänster enligt kundens servicebehov som främjar kundens kompetens, sysselsättning eller företagsverksamhet och företagande. Tjänster som hör till kommunens allmänna behörighet erbjuds dock inte som offentlig arbetskraftsservice och det föreskrivs inte om dem i den föreslagna lagen.

11 §. Undantag i fråga om arbetsprövning. I paragrafen finns bestämmelser om undantag som iakttas när arbetsprövning ordnas i kommunens organisation för den som är kund hos kommunen. Då är endast kommunen och den som är kund hos kommunen parter i avtalet om arbetsprövning.

Eftersom kommunen själv ordnar arbetsprövningen, finns det inte skyldighet att i avtalet om arbetsprövning ställa ett villkor om lämnade av respons på det sätt som anges i 4 kap. 9 § 2 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice. När arbetsprövningen ordnas av en kommun, tillämpas inte heller bestämmelserna om uppsättande av tilläggsvillkor för den som ordnar arbetsprövningen i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice eller det som i 4 kap. 10 § 2 mom. föreskrivs om skyldigheten för den som ordnar arbetsprövningen att underrätta om frånvaro. Inom kommunen bör det dock ses till att arbetsprövningen ordnas på tillbörligt sätt och att den som i kommunen ansvarar för offentlig arbeidskrafts- och företagsservice blir underrättad om sådan frånvaro utifrån vilken den ansvariga har skyldighet att fatta beslut om att arbetsprövningen avbryts. Kommunen ska också fullgöra skyldigheten för den som ordnar arbetsprövningen att underrätta utbetalaren av arbetslöshetsförmån om frånvaro.

12 §. Beviljande av lönesubvention och stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen till kommun. I paragrafen finns bestämmelser om beviljande av lönesubvention och stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen till kommun. Om en kommun inom ett försöksområde ansöker om lönesubvention för lönekostnaderna för anställning av en arbetslös person som är kund hos kommunen, fattas beslutet om lönesubvention av arbets- och näringsbyrån. Samma gäller för stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen. Om kommunen hänvisar sin kund till ett projekt som medfinansieras via Europeiska socialfonden, beviljas lönesubvention av arbets- och näringsbyrån.

13 §. Att ordna möjlighet till rehabilitering, utbildning eller arbete. Enligt 11 kap. 1 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice har en arbetslös arbetsstökande vars rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare till följd av maximitidens utgång upphör när han eller hon fyllt 57 år, men innan han eller hon fyller 60 år rätt till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbeidskraftsutbildning. Om den arbetslösa arbetssökanden fyllt 60 år, ska för honom eller henne ordnas möjlighet till en sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen innan hans eller hennes rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör på grund av att maximitiden uppfylls. Om en arbetslös arbetssökande inte sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden och lämplig sysselsättningsfrämjande service, rehabilitering eller arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen inte kan ordnas för honom eller henne, är hemkommunen skyldig att på anvisning av arbets- och näringsbyrån ordna möjligheter till arbete för personen i sex månader.

I föreslagna 13 § 1 och 2 mom. föreskrivs om kommunens skyldighet att erbjuda ovannämnda service åt en arbetslös person som hänvisats att bli kund hos kommunen. Bestämmelser om sysselsättningsskyldigheten finns i föreslagna 3 mom. Vid ordnandet av garanterat arbete iakttas bestämmelserna i 11 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice.

14 §. Kommunens deltagande i genomförandet av omställningsskyddet. I 12 kap. 3 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice föreskrivs om arbets- och näringsbyråns uppgifter för att genomföra omställningsskyddet. Arbets- och näringsbyrån ska vid uppsägning tillsammans med arbetsgivaren och personalens företrädare kartlägga behovet av offentlig arbeidskrafts- och företagsservice samt samordna denna service med träning eller utbildning som arbetsgivaren betalar. Arbets- och näringsbyrån bistår tillsammans med närings-, trafik- och miljöcentralen för den offentliga arbeidskrafts- och företagsservicens del vid utarbetandet och genomförandet av en handlingsplan enligt 49 § i lagen om samarbete inom företag (334/2007)

och enligt 9 § i lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007) samt enligt 25 § i lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013). Arbets- och näringsbyrån har också till uppgift att reservera tillräckliga resurser och bereda sig på behövliga åtgärder efter att av en arbetsgivare ha fått ett meddelande enligt 9 kap. 3 a § i arbetsavtalslagen, 10 kap. 4 § i lagen om sjöarbetsavtal eller 37 a § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003).

I föreslagna 14 § föreskrivs att en kommun inom ett försöksområde kan delta i genomförandet av omställningsskyddet på ovan nämnda sätt tillsammans med arbets- och näringsbyrån. Kommunen har dock inte skyldighet att delta. Arbets- och näringsbyrån ansvarar för uppgifter som anknyter till genomförandet av omställningsskyddet inom försöksområdena.

15 §. Att ordna arbetslivsprövning. I paragrafen finns bestämmelser om service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I föreslagna 1 mom. finns bestämmelser om arbetslivsprövning. Om det med stöd av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös arbetssökande inom ett försöksområde som avses i 2 § 2 mom. i den föreslagna lagen, ska kommunen i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordna arbetslivsprövning på en arbetsplats.

Arbetslivsprövningen motsvarar i övrigt arbetsprövning i enlighet med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, men dess syfte är i synnerhet att klarlägga och främja personens arbetsförmåga och arbetslivsfärdigheter och därigenom stödja personens återgång till arbetsmarknaden. I syfte att erbjuda tillräckligt stöd, ingår i arbetslivsprövning alltid intensivare vägledning eller träning än i arbetsprövning. Kommunen kan avtala om ordnande av arbetslivsprövning också med annan arbetsgivare genom att ingå ett avtal om prövningen. Även då ordnas vägledningen och träningen alltid av kommunen.

Arbetslivsprövningen i enlighet med den föreslagna lagen gäller i Satakunta och Norra Savolax försöksområdena förutom kunder hos kommunen även sådana kunder hos arbets- och näringsbyrån för vilka arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Om det är fråga om en kund hos kommunen, deltar arbets- och näringsbyrån inte enligt 6 och 8 § i den föreslagna lagen i utarbetandet av en aktiveringsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan. Om det är fråga om en person som inte är kund hos kommunen, utarbetas planerna på det sätt som anges i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

För personer som är berättigade till arbetsmarknadsstöd eller som på grund av arbetslöshet får utkomststöd som huvudsaklig inkomstkälla eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran av personen ordnas service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de frister som anges i 3 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om servicen motsvarar personens servicebehov. Personen ska rikta begäran om service till kommunen. Innan service ordnas, ska det för personen utarbetas en aktiveringsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan. Bestämmelser om detta finns i föreslagna 3 mom. som innehållsmässigt motsvarar 15 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

16 §. Överenskommelse om arbetslivsprövning. I paragrafen finns bestämmelser om avtal om arbetslivsprövning. Enligt föreslagna 1 mom. ingår kommunen, den som ordnar arbetslivsprövningen och den som deltar i prövningen ett avtal om arbetslivsprövningen. På avtalet tillämpas samma villkor som i 4 kap. 9 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice anges för avtal om arbetsprövning. Arbetslivsprövningens längd per dag kan till exempel vara minst fyra timmar och högst åtta timmar, och arbetslivsprövningens längd per vecka högst fem dagar.

Dessutom ska av avtalet om arbetslivsprövning framgå den vägledning och träning för att stödja arbetslivsfärdigheterna och arbetsförmågan som personen ges under arbetslivsprövningen. Den vägledning och det stöd enligt personens behov som ingår i arbetslivsprövningen kan till exempel vara stöd som en arbetstränare eller en yrkesmänniska inom socialvården ger på arbetsplatsen. Om arbetslivsprövningen kombineras med sådan social- och hälsovårdsservice och sådana rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga, bör detta nämnas i avtalet om arbetslivsprövning.

Enligt föreslagna 2 mom. ska i avtalet om arbetslivsprövning som villkor ingå att den som ordnar prövningen till kommunen ska lämna in en bedömning av hur personens arbetslivsfärdigheter och arbetsförmåga förändrades under prövningen samt utvecklingsbehoven i personens arbetslivsfärdigheter, efter att arbetslivsprövningen avslutats.

När arbetslivsprövningen ordnas av någon annan arbetsgivare än en kommun, ska enligt föreslagna 3 mom. i avtalet om arbetslivsprövning ingå ett villkor om att kommunen inte betalar ersättning för ordnandet av arbetslivsprövningen. I avtalet ska då avtalas om att kommunen ordnar den vägledning och träning som ingår i arbetslivsprövningen för den som deltar i prövningen. Kommunen kan köpa väglednings- och träningservice från en utomstående serviceproducent. I fråga om anskaffning av service, innehållet i upphandlingskontraktet samt ett eventuellt upphandlings- och anbudsförfarande som föregår ingåendet av avtalet ska dock lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) samt kommunens interna anvisningar iakttas.

17 § Genomförande av prövningen. I paragrafen finns bestämmelser om genomförande av prövningen och andra villkor för prövningen. Enligt föreslagna 1 mom. pågår arbetslivsprövningen i högst 12 månader, av vilka högst sex månader i ett företag eller hos en enskild näringsidkare. På arbetslivsprövning tillämpas bestämmelserna om arbetsprövning i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice, med vissa undantag. Således kan den som ordnar arbetslivsprövningen vara ett företag, en enskild näringsidkare, en kommun, en samkommun, annan sammanslutning, en stiftelse eller ett statligt ämbetsverk eller en statlig inrättning. På arbetslivsprövning tillämpas det som i 4 kap. 7 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice föreskrivs om begränsningar i fråga om arbetsprövning, i 8 § om rättslig ställning samt ansvar för arbetarskyddet och dataskyddet samt i 10 § om avbrytande av arbetsprövning.

Arbetslivsprövning genomförs alltid på en arbetsplats i en äkta arbetsmiljö. Utifrån arbetslivsprövningen kan arbetsgivaren och kommunen bedöma om det behövs till exempel lönesubvention eller rehabilitering för att stödja personens placering på arbetsmarknaden. Kommunen har som anordnare av arbetslivsprövning skyldighet att söka en plats för arbetslivsprövningen. Svårigheter att hitta en lämplig plats för prövningen utgör ingen grund att för personen erbjuda social rehabilitering i stället för arbetslivsprövning. Arbetslivsprövning bör genomföras så att den på bästa möjliga sätt motsvarar personens servicebehov. Detta innebär till exempel att sådana social-, hälsovårds- eller rehabiliteringstjänster som personen behöver samordnas eller ordnas samtidigt med arbetslivsprövningen

På arbetslivsprövning tillämpas också lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). Arbetsgivaren ska be att personen uppvisar det straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. straffregisterlagen i fall där det är fråga om ett arbets- eller tjänsteförhållande som varaktigt och i väsentlig grad består i att utan vårdnadshavarens närvaro fostra, undervisa, sköta eller annars ta hand om minderåriga eller annars arbeta i personlig kontakt med minderåriga. Villkoren "varaktigt" och "i väsentlig grad" bör vardera uppfyllas. Bedömningen bör göras enligt den situation som råder då arbete och uppgifter ges. Till exempel i skolorna och daghemmen anställs förutom ovan nämnda också underhållspersonal

för att utföra sådant arbete som inte direkt riktar sig till barn. Arbetsgivaren måste bedöma sin skyldighet till kontroll av brottslig bakgrund hos underhållspersonalen enligt situationen per skola eller anstalt. I denna bedömning ska man beakta verksamhetsenhetens principer. Arbetsgivaren bör bedöma ifall kravet på varaktighet och väsentlighet och sålunda skyldigheten att iaktta förfarandet för kontroll av brottslig bakgrund uppfylls i dessa arbetsuppgifter. I lagen om kontroll av brottslig bakgrund kortvariga arbeten, vikariat, uppdrag som varar högst tre månader under året har avgränsats så att de är utanför förfarandet för kontroll av brottslig bakgrund.

Syftet med arbetslivsprövning är att klarlägga personens arbetsförmåga och arbetslivsfärdigheter och då ingår i arbetslivsprövningen alltid av kommunen ordnad vägledning och träning, som ges personen under prövningen. Dessutom arbetar den som deltar i prövningen i praktiken i mycket stor utsträckning under övervakning av provningsplatsen och den som ansvarar för ordnandet av prövningen. Detta ska beaktas när det i fråga om en enskild arbetslivsprövning bedöms om kriterierna i den lag som gäller utredning av straffregisteruppgifter uppfylls. På samma sätt som vid arbetsprövning kan inte heller en person som deltar i arbetsprövning hänvisas till uppgifter i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund, om personen inte vill ta emot uppgifterna. På detta sätt säkerställs personens rätt att besluta om han eller hon vill uppge sina straffregisteruppgifter.

Sätten att genomföra arbetslivsprövning och social rehabilitering avgränsas inte i detalj, utan målet är att möjliggöra utveckling av tjänsterna och sätten att producera dem. En person kan till exempel en del av dagarna i veckan delta i arbetslivsprövning och övriga dagar i veckan i social rehabilitering eller så kan social rehabilitering erbjudas till exempel två timmar per dag utöver en fyra timmars arbetslivsprövningsperiod två dagar i veckan, då personen får två olika former av service samma dag.

Enligt föreslagna 2 mom. ska kommunen ordna en olycksfallsförsäkring för den som deltar i arbetslivsprövning. Bestämmelsen motsvarar 23 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Enligt bestämmelsen ska kommunen för den som deltar i arbetslivsprövning ordna en försäkring enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). På den som deltar i arbetslivsprövning tillämpas bestämmelserna om arbetstagare i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. På kommunen tillämpas bestämmelserna om arbetsgivare i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Avvikande från vad som föreskrivs i 71—78 i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, används som årsarbetsinkomst minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt 79 § i den nämnda lagen. Avvikande från vad som föreskrivs i 58 och 59 § i den nämnda lagen, är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

18 §. Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på arbetslivsprövning. I paragrafen finns bestämmelser om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på arbetslivsprövning. På arbetslivsprövning tillämpas det som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Arbetslivsprövning är sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. De arbetssökande som deltar i arbetslivsprövning har rätt till samma förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa som de som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Också på arbetslivsprövningens förpliktande karaktär tillämpas samma bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som tillämpas på arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. På kommunens och statens ansvar för finansiering av arbetsmarknadsstöd tillämpas vad som i 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om sysselsättningsfrämjande service. Deltagandet i social rehabilitering parallellt med arbetslivsprövning påverkar inte det arbetsmarknadsstöd som betalas till personen. För dem som deltar i arbetslivsprövning är situation

motsvarande som när personen erbjuds social rehabilitering parallellt med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

19 §. *Sysselsättningspenning för deltagande i arbetslivsprövning.* I paragrafen finns bestämmelser om betalning av sysselsättningspenning enligt lagen om utkomststöd. För sådana deltagare i arbetslivsprövning som får utkomststöd betalas sysselsättningspenning av samma storlek som kostnadsersättning per deltagardag.

Avvikande från deltagandet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas inte separata reseersättningar för deltagande i arbetslivsprövning. Deltagandet i arbetslivsprövning jämställs i fråga om ersättningar för resekostnader med deltagande i arbetsprövning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Resekostnader för deltagandet i arbetslivsprövning kan dock enligt kommunens prövning ersättas i form av förebyggande utkomststöd enligt lagen om utkomststöd, när villkoren i lagen uppfylls. Enligt 13 § i lagen om utkomststöd kan förebyggande utkomststöd beviljas bland annat för åtgärder som vidtas för att aktivera stötagarna. Resekostnader kan ersättas i form av förebyggande utkomststöd, när resekostnaderna i verkligheten utgör ett hinder för personens deltagande i arbetslivsprövning eller medför en oskälig ekonomisk belastning i förhållande till personens inkomster. Personens behov av förebyggande utkomststöd bör alltid bedömas innan arbetslivsprövning inleds.

20 §. *Statlig ersättning för ordnande av service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* När kommunen ordnar arbetslivsprövning enligt föreslagna 1 mom., har kommunen rätt att som ersättning från staten få 10,09 euro per dag och per person som deltar i prövningen. Beloppet motsvarar det som kommunen får för ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Ersättningen syftar till att kompensera kommunen för kostnaderna för den särskilda stöd och den särskilda vägledning som den som deltar i arbetslivsprövning behöver. Vägledningen kan till exempel vara stöd som en arbetstränare eller en yrkesmänniska inom socialvården ger på arbetsplatsen. Ersättningen betalas i efterskott för de dagar då personen deltar i arbetslivsprövningen. Närmare bestämmelser om förfarandet för beviljande och utbetalning av ersättning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kommunen kan inte betala ersättning för ordnande av arbetslivsprövning till en annan anordnare av arbetslivsprövning. Begränsningen behövs, eftersom avsikten är att genomföra arbetslivsprövning i företag delvis med samma innehåll som arbetsprövning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och det inte betalas ersättning för ordnande av arbetsprövning. Man vill inte försvaga möjligheterna att ordna arbetsprövning genom försöket med arbetslivsprövning. Eftersom de som deltar i arbetslivsprövning emellertid behöver intensivare vägledning än de som deltar i arbetsprövning, ordnar kommunen stöd och vägledning för dem som deltar i arbetslivsprövning och får ersättning för det. Det bedöms att det stöd och den vägledning som erbjuds gör det lättare att hitta platser för arbetslivsprövning i företag och således främjar tillträdet till servicen för dem som hör till målgruppen.

I paragrafens 2 mom. ska närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fatta beslut om återkrav av statlig ersättning och om behövliga åtgärder med avseende på återkravet. På beviljande, utbetalning och återkrav av statlig ersättning ska tillämpas stadsunderstödslag (688/2001).

21 §. *Användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs om beviljande av användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Informationssystemet innehåller ett register över enskilda kunder, ett arbetsgivarregister och ett register över serviceproducenter. Arbets- och näringsbyrån kan bevilja användarrättigheter till kundinformationssystemet till sådana tjänstemän i kommuner

inom ett försöksområde som avses i 2 § 1 mom. som sköter uppgifter enligt den föreslagna lagen.

Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är uppgifter om enskilda kunder i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem sekretessbelagda. Enligt föreslagna 1 mom. har kommunala tjänstemän trots sekretessbestämmelserna rätt att söka och använda uppgifter i kundinformationssystemet, till den del uppgifterna är nödvändiga för att ordna kundbetjäningen eller utreda eller avgöra ett anhängigt ärende för en person som hänvisats att bli kund hos kommunen. Kommunala tjänstemän har inte rätt att använda uppgifter i kundinformationssystemet för annat ändamål.

På registrering, gallring, arkivering och utlämnande av uppgifter tillämpas det som föreskrivs i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommun ska vara registeransvarig för kundregister i försöksområde och den som registrerar uppgifter i registret svarar för att uppgifterna är felfria.

22 §. Anskaffning av service. Närings-, trafik- och miljöcentralen och arbets- och näringsbyrån ansvarar för anskaffningen av offentlig arbetskrafts- och företagsservice med sysselsättningsanslag även på försöksområdena, på det sätt som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. För att servicebehoven för kunder hos kommunen i enlighet med den föreslagna lagen ska beaktas vid planeringen och anskaffningen av service, finns i paragrafen bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralens och arbets- och näringsbyråns skyldighet att också beakta behoven hos dem som hänvisats att bli kunder hos en kommun vid anskaffningen av service. Beaktandet av servicebehoven sker genom förhandlingar om anskaffningarna med kommunerna inom försöksområdena.

23 §. Beviljande, utbetalning och återkrav av stöd och ersättningar. På utbetalning, beviljande och återkrav av stöd och ersättningar som kommunen beviljar med stöd av den föreslagna lagen tillämpas det som föreskrivs i 12 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Det som sägs ovan innebär att närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret) betalar stöd och ersättningar som en kommun beviljat på samma sätt som stöd och ersättningar som arbets- och näringsbyråerna beviljat.

På beviljande, utbetalning och återkrav av stöd och ersättning tillämpas statsunderstödslagen (688/2001). Om det är fråga om stöd eller ersättning som beviljas en person som är kund hos en kommun, tillämpas dock inte de omständigheter som ska framgå av beslutet enligt 11 § 4 och 5 mom. i statsunderstödslagen, 15—18 § om statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift, granskningsrätt och utförande av granskning och handräckning och inte 24 och 25 § om ränta och dröjsmålsränta. När stöd eller ersättning återkrävs, är UF-centret statsbidragsmyndighet.

Vid förfarandet för ansökan, beviljande och utbetalning av stöd och ersättningar iakttas bestämmelserna i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012).

24 §. Lämnande av uppgifter, delfående av uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring. En kommun ska till arbets- och näringsbyrån lämna uppgifter som behövs för givande av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmån till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten ges alltid av arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter.

Enligt 1 mom. ska kommunen till arbets- och näringsbyrån till exempel lämna uppgifter om den arbetssökandes deltagande i service och uppgifter som gäller den arbetssökandes eventuella förfarande som är klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning. Bestämmelser om förutsättningar för arbetslöshetsförmån, om vilka ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ges, finns i 11 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Dessutom finns i 23 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012) och i 4 och 5 § i arbets- och näringsministeriets förordning om givande av arbetskraftspolitiskt utlåtande och om uppgifter som ska antecknas i utlåtandet (1556/2016) bestämmelser om uppgifter som arbets- och näringsbyrån lämnar till betalaren av arbetslöshetsförmån. Kommunen ska lämna även dessa uppgifter till arbets- och näringsbyrån.

I 2 mom. 1 punkten föreskrivs om rätt att få uppgifter. På rätten att få uppgifter tillämpas 12 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunen har rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter avgiftsfritt få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen från andra statliga myndigheter, Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassan, Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, producent av offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt den som ordnar arbetsprövning. Producenter av offentlig arbetskrafts- och företagsservice har rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter från kommunen få sådana uppgifter om enskilda kunder som är nödvändiga för att ordna servicen. Uppgifterna kan lämnas ut också i maskinläsbar form eller via teknisk anslutning.

Enligt 2 mom. 2 punkten kan en kommun vägra att erbjuda en arbetsgivarkund arbetsförmedlingsservice, hänvisa en enskild kund till arbetsprövning eller bevilja lönesubvention eller startpeng av orsaker som nämns i 3 kap. 3 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Förvägran av service kan således basera sig på att det är uppenbart eller utifrån arbetsgivarens tidigare handlande eller i övrigt finns grundad anledning att misstänka att arbetsgivaren bryter mot ett lagstadgat diskrimineringsförbud, arbetsgivaren söker arbetstagare för lagstridiga arbetsuppgifter eller i fråga om vilka det strider mot lag att anställa den som söks, arbetsgivaren väsentligt försummar sina skyldigheter enligt 2 kap. i arbetsavtalslagen eller 2 och 3 kap. i lagen om sjöarbetsavtal eller sin skyldighet att betala skatter och lagstadgade avgifter, det på arbetsplatsen föreligger ett uppenbart hot om våld eller förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande som medför olägenhet eller risk för arbetstagarens hälsa, eller det på grund av uppgiftens natur eller av annan motsvarande orsak inte är ändamålsenligt att stödja tillsättningen genom arbetsförmedling.

I 2 mom. 3 punkten föreskrivs om sökande av ändring. På sökande av ändring tillämpas 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. På kommunens beslut som gäller offentlig arbetskrafts- och företagsservice får begäras omprövning på det sätt som anges i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003). Ett beslut med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. På kommunens beslut tillämpas samma besvärsförbud som gäller för arbets- och näringsbyråns beslut.

25 §. Folkpensionsanstaltens skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter. I och med en ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft vid ingången av 2017 har Folkpensionsanstalten möjlighet att till kommuner lämna ut uppgifter om de personer för vilka har betalats arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för 200 dagar. Dessutom kan Folkpensionsanstalten till kommunen lämna ut uppgifter om en sådan person vars rätt till arbetsmarknadsstöd börjar omedelbart efter det att maximitiden har uppnåtts. Folkpensionsanstalten lämnar på eget initiativ uppgifter om kunder som får arbetsmarknadsstöd till kommu-

ner. Uppgifterna lämnas ut till den myndighet som har hand om hemkommunens uppgifter inom socialvård eller skötsel av sysselsättningen. Arbets- och näringsbyrån har inte motsvarande rätt med stöd av gällande lagstiftning. Arbets- och näringsbyrån får med stöd av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen uppgifter om de personer för vilka arbetsmarknadsstöd har betalats på grundval av arbetslöshet för minst 300 dagar.

Till kundmålgrupp för försöket i Björneborg och Raumo har valts personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 200 dagar. Eftersom arbets- och näringsbyrån ansvarar för hänvisning av arbetslösa som hör till målgruppen för försöket, måste Satakunta arbets- och näringsbyrå ha rätt att från Folkpensionsanstalten få information om dessa personer så att Folkpensionsanstalten lämnar ut uppgifterna på eget initiativ.

26 §. Förflyttning av arbets- och näringsbyråns tjänstemän inom försöksområdena. Avsikten är att tillhandahållandet av arbetskrafts- och företagservice för dem inom försöksområdena som blir kunder hos en kommun, personer i målgruppen enligt föreslagna 3 § 1 mom., genomförs delvis så att tjänstemän från arbets- och näringsbyrån vid behov överförs till att arbeta under kommunens ledning och övervakning tillsammans med kommunens personal. Överföringarna genomförs på det sätt som anges i 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994). En överföring förutsätter arbets- och näringsbyråns beslut och samtycke från den kommun som är mottagande arbetsgivare och den tjänsteman som förflyttas. Under försöket står tjänstemannen i tjänsteförhållande till den arbets- och näringsbyrå som tjänstemannen förflyttas från, men arbetar under kommunens ledning och övervakning i de arbetsuppgifter som avses i denna lag. Tjänstemannens lön och andra ekonomiska förmåner i anslutning till tjänsteförhållandet betalas av arbets- och näringsbyrån under tiden för förflyttningen.

En tjänsteman som från arbets- och näringsbyrån förflyttats till arbete under kommunens ledning och övervakning sköter uppgifterna enligt denna lag i kommunens namn. Eftersom kommuner inom försöksområdena inte ger arbetskraftspolitiska utlåtanden, kan inte heller en förflyttad tjänsteman ge utlåtanden under arbetet i kommunens uppgifter.

27 § Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 2017.

28 § Övergångsbestämmelse. Om arbets- och näringsbyrån har utarbetat en sysselsättningsplan eller plan som ersätter den för en arbetslös arbetssökande innan han eller hon har hänvisats att bli kund hos en kommun, är planen förpliktande för den arbetslöse tills planen har reviderats i enlighet med 4 §. Den arbetssökande bör underrätta kommunen om genomförandet av de åtgärder som överenskommit i den plan som arbets- och näringsbyrån utarbetat. Kommunen kan ordna en intervju med den arbetssökande och utarbeta en ny plan redan före de tidsfrister som anges i lagen, om kommunen bedömer att kundens servicebehov förutsätter det.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017 och gälla till utgången av 2018. Arbetslösa arbetssökande kan hänvisas att bli kunder hos en kommun till och med den 30 september 2018.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Av de grundläggande fri- och rättigheter som tillförsäkras i grundlagen har propositionen särskilt samband med det offentliga skyldighet att främja sysselsättning och jämlikhet.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraft

RP 51/2017 rd

ten. Enligt 2 mom. i bestämmelsen ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete.

Enligt 6 § i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Bestämmelsen om jämlikhet hindrar inte från särbehandling av orsak som gäller någons person, men särbehandlingen ska kunna motiveras med orsaker som är godtagbara med hänsyn till systemet för grundläggande fri- och rättigheter. Som andra orsaker som gäller någons person som nämns i bestämmelsen betraktas enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) till exempel samhällelig ställning, egendom, familjeförhållanden, sexuell läggning och boningsort.

Grundlagsutskottet har dock funnit att försökslagstiftning som leder till vissa olikheter i sig kan godkännas med avseende på jämlikheten. Enligt grundlagsutskottet ställer jämlikhetsprincipen inte några stränga villkor för lagstiftarens prövning när man eftersträvar en lagstiftning som beaktar samhällsutvecklingen vid en viss tid. Ett försök kan åtminstone inom vissa gränser vara en godtagbar grund för att ge avkall på principen om formell jämlikhet i regionalt hänseende. (GrUU 20/2012 rd, s. 2/II, GrUU 42/2010 rd, s. 5/II, GrUB 4/2006 rd, s. 2/II, GrUU 8/2003 rd, s. 3/II, GrUU 4/2003 rd, s. 2/II). Utskottet har kopplat samman frågan om godtagbar grund för ett försök också med att det uttryckligen ska ge uppgifter och erfarenheter om vissa planerade reformers konsekvenser (GrUU 19/1997 rd).

Försöket med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice syftar till att överföra ansvaret för serviceprocessen och tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för en särskilt definierad grupp av arbetssökande från arbets- och näringsbyrån till en kommun. Avsikten är att möjliggöra tätare kontakt mellan den arbetssökande och den som ansvarar för erbjudande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice i form av personlig service och på det sättet främja sysselsättningen för arbetssökande som hör till målgrupperna så som avses i 18 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har haft som praxis att i sina bedömningar av experimentell lagstiftning understryka att det i allmänhet ska föreskrivas genom lag om grundläggande fri- och rättigheter och att det här kravet också omfattar jämlikhetsprincipen (GrUB 4/2006, s. 3/II, GrUU 70/2002 rd, s. 2/II, GrUU 11/2002 rd, s. 3/II, GrUU 58/2001 rd, s. 2/II).

Grundlagsutskottet har i samband med försöksprojekt förutsatt att försöksområdet anges direkt i lag (GrUU 20/2012 rd, s. 2/II, GrUU 2/2011 rd, s. 3/II, GrUB 4/2006 rd, s. 3/II jfr GrUU 4/2003 rd, s. 2/II, GrUU 70/2002 rd, s. 2/II, GrUU 39/2002 rd, s. 2/II, GrUU 11/2002 rd, s. 3/II, GrUU 58/2001 rd, s. 2/II, GrUU 19/1997 rd, s. 3/II). Dessutom ska det ställas en tidsgräns för bestämmelserna om ett försök, så att de gäller bara under den korta tid som är nödvändig för försöket (GrUU 20/2012 rd, s. 2/II, GrUB 4/2006 rd, s. 3/II, GrUU 8/2003 rd, s. 3/II, GrUU 70/2002 rd, s. 2/II, GrUU 39/2002 rd, s. 2/II, GrUU 58/2001 rd, s. 2/II). En allmän förutsättning för ett försök bör dessutom vara att resultaten av försöket utreds och utvärderas på behörigt sätt (GrUU 70/2002 rd, s.3/II, GrUU 39/2002 rd, s. 2/II).

I det regionala försök som föreslås i propositionen deltar vissa försöksområden som anges i lagen. Det att en person bor i försöksområdet innebär inte direkt att personen omfattas av försöket, utan inom de olika försöksområdena berörs olika kundmålgrupper av försöket. Kundmålgrupperna baserar sig på förslag från försöksområdena och anges i lagen. Definitionerna av de föreslagna kundmålgrupperna baserar sig på arbetslöshetens längd, de arbetslösa ålder eller till vilken arbetslöshetsförmån den arbetslösa personen har rätt till. I kundmålgrupperna för försöket ingår särskilt personer som varit arbetslösa länge, unga personer och arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice. Syftet med definieringen av kundmålgruppen är

att förbättra ställningen och förhållandena speciellt för dessa som är svårast att sysselsätta (positiv särbehandling). En sådan arbetssökande som bor i försöksområdet men inte hör till kundmålgruppen för försöksområdet är kund hos arbets- och näringsbyrån.

De som har svag ställning på arbetsmarknaden behöver oftast stöd och personlig vägledning i jobsökningen. Enligt försöksområdenas syn är de föreslagna målgrupperna sådana att deras sysselsättning i tillräcklig grad inte kunnat främjas i det nuvarande servicesystemet och med den nuvarande arbetsfördelningen mellan aktörerna. I försöket är avsikten att öka den personliga service som kunderna erbjuds och därigenom förbättra kundernas kännedom om den service som står till buds. På så sätt kan möjligheterna att fatta beslut som främjar sysselsättningen ökas för dem som hör till målgruppen. Vid personliga möten är det också möjligt att kartlägga och precisera kundernas situation och servicebehov bättre än i nuläget och därigenom främja tillhandahållandet av ändamålsenlig service som bemöter kundens behov.

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. För de arbetssökande som hör till kundmålgrupperna för försöken tillhandahålls samma service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som för övriga arbetssökande. Försöksområdena kommer inte att kunna anskaffa offentlig arbetskrafts- och företagsservice, utan arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen är behöriga att anskaffa service med anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten. Hänvisningen till offentlig arbetskrafts- och företagsservice är förenad med samma arbetskraftspolitiska ändamålsenlighetsprövning och till exempel i beviljandet av lönesubvention iakttas samma villkor som för dem som är kunder hos arbets- och näringsbyrån. Det att en enskild arbetssökande omfattas av försöket skapar inte subjektiv rätt till offentlig arbetskrafts- och företagsservice för den arbetssökande.

I de regionala försöken prövas arbetslivsprövning som service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Målet är att testa om denna serviceform bättre än arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte tillgodoser servicebehoven hos dem som varit arbetslösa länge och om de ökar deras sysselsättningsmöjligheter på ett effektivare sätt än arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det är också möjligt att ordna till exempel social rehabilitering samtidigt med arbetslivsprövning för att öka kundens funktionsförmåga.

Avvikande från arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får arbetslivsprövning ordnas även i företag. Längden begränsas dock till sex månader. På arbetslivsprövning tillämpas också samma begränsningar som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som på arbetsprövning. Till denna del regleras arbetslivsprövning noggrannare än arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Avvikande från deltagandet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas inte separata reseersättningar för deltagande i arbetslivsprövning. Till denna del ändras arbetslivsprövningen, som ersätter arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, i någon grad personernas ställning jämfört med deltagandet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Deltagandet i arbetslivsträning jämföras med arbetsprövning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, där det inte betalas reseersättningar för deltagandet. Resekostnader för deltagandet i arbetslivsprövning kan dock enligt kommunens prövning ersättas i form av förebyggande utkomststöd enligt lagen om utkomststöd, när villkoren i lagen uppfylls. Resekostnader kan ersättas i form av förebyggande utkomststöd, när resekostnaderna i verkligheten utgör ett hinder för personens deltagande i arbetslivsprövning eller medför en oskälig ekonomisk belastning i förhållande till personens inkomster.

RP 51/2017 rd

När det gäller den service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte anses skillnaderna i försöket vara skäligen och betraktas vara godtagbara på grund av försökets mål som är godtagbara med tanke på grundlagen. Försöket syftar till att skaffa information och erfarenheter för utvecklingen av tjänster. Erfarenheter kan inte fås på något annat sätt än genom att göra försök i praktiken. Avsikten är att revidera lagstiftningen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Dessutom inhämtas erfarenheter för landskapsreformen. Avsikten är att med hjälp av försöket få bedömningar baserade på forskningsdata om hur arbetslösas arbetslivsfärdigheter kan förbättras med den nya arbetslivsprövningen och genom att betona den roll som social rehabilitering har.

Rätten till arbetslöshetsförmån bestäms på samma i lagen om utkomstskydd för arbetslösa angivna villkor både för dem som omfattas av ett försök som för övriga arbetssökande. Även den effekt som deltagande i service har på arbetslöshetsförmån, dvs. eventuell förhöjd arbetslöshetsförmån och kostnadsersättning, är samma oberoende av om personen är kund hos kommunen och omfattas av försöket eller kund hos arbets- och näringsbyrån.

Grundlagsutskottet har i synnerhet i samband med bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna ansett det nödvändigt att den behöriga myndigheten entydigt framgår av lagen eller annars exakt. Åtminstone principerna för myndigheternas behörighetsförhållanden och villkoren för delegering av behörighet ska framgå tillräckligt exakt av lagen (bland annat GrUU 2/2012 rd och de utlåtanden som nämns där). I den föreslagna lagen föreskrivs exakt om behörigheten av en kommun som hör till ett försöksområde och begränsningar för kommunen i fråga om tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice.

I 10 § i grundlagen (731/1999) finns bestämmelser om skydd för privatlivet. Vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. För genomförandet av försöket behöver kommunala tjänstemän inom ett försöksområde användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. För att säkerställa skydd för personuppgifter begränsas rätten att använda kundinformationssystemet tekniskt så att kommunens tjänstemän endast har tillgång till uppgifterna för de kunder inom försöksområdet som omfattas av försöket.

Regeringen anser att det i propositionen inte ingår sådana förslag som skulle medföra att den inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom det är fråga om ett regionalt försök med att ordna service för arbetslösa kom har koppling i synnerhet till 6 och 18 § i grundlagen, anser regeringen det önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande om propositionen ska begäras.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök under vilket kommunerna delvis svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). I lagen finns dessutom bestämmelser om arbetslivsprövning som under försöket tillhandahålls som service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).

2 §

Försöksområden

De områden där försök ska göras med partiell överföring av ansvaret för tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice (försöksområde) är

- 1) Lapplands försöksområde som omfattar Kemi, Kemijärvi, Rovaniemi, Sodankylä och Torneå,
- 2) Birkalands försöksområde som omfattar Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Birkala, Punkalaidun, Sastamala, Tammerfors, Vesilahti och Ylöjärvi,
- 3) Norra Savolax försöksområde som omfattar Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi,
- 4) Egentliga Finlands försöksområde som omfattar Nådendal, Pemar, Reso och Åbo,
- 5) Satakunta försöksområde som omfattar Björneborg och Raumo.

Försök med arbetslivsprövning ska göras inom de försöksområden som avses i 1 mom. 3 och 5 punkten.

3 §

Ansvar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för arbetslösa arbetssökande

Hemkommunen svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice

- 1) inom Lapplands försöksområde för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader och som under den tiden inte har deltagit i sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),
- 2) inom Birkalands försöksområde för dem som på det sätt som avses i 5 kap. 2 § 1 mom. eller 5 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning för löntagare eller företagare,

RP 51/2017 rd

3) inom Egentliga Finlands försöksområden för dem som är under 25 år samt för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader,

4) inom Norra Savolax försöksområde för dem som är arbetslösa enligt 2 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och som har behov av sektorsövergripande samservice samt för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader och som under den tiden inte har deltagit i sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

5) inom Satakunta försöksområde för dem som är under 25 år och som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst sex månader, samt för dem som på det sätt som avses i 14 kap. 3 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 200 dagar,

I 1 mom. avses med arbetslös arbetssökande en sådan person enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice vars jobbsökning är i kraft vid arbets- och näringsbyrån på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 1 och 2 § i den lagen.

4 §

Att hänvisa arbetssökande att bli kund hos en kommun och avslutande av kundrelationen

Arbets- och näringsbyrån hänvisar en arbetslös arbetssökande enligt 3 § 1 mom. att bli kund hos en kommun (kund hos kommunen).

För en arbetssökande som hänvisats att bli kund hos kommunen fortgår den kundrelation till kommunen som avses i denna lag under den tid som hans eller hennes jobbsökning är i kraft. Jobbsökningen för den som är kund hos kommunen upphör att vara i kraft om kunden

1) meddelar kommunen eller arbets- och näringsmyndigheten att han eller hon inte längre önskar hålla sin jobbsökning i kraft,

2) inte anlitar service hos kommunen inom den tid som kommunen har satt ut och på det sätt som kommunen förutsätter,

3) inte inom den tid som kommunen har satt ut lägger fram de redogörelser om sin yrkeskompetens, arbetshistoria, utbildning och arbetsförmåga som behövs för tillhandahållande av offentlig arbetskraftsservice,

4) inte inom den tid och på det sätt som överenskommits i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den underrättar kommunen om hur han eller hon har följt planen,

5) inte deltar i de undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan som kommunen anser vara nödvändiga för att klarlägga hans eller hennes servicebehov,

6) inte längre uppfyller de förutsättningar för registrering av utlänningar som arbetssökande som anges i 2 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Om en persons kundrelation till kommunen har avslutats av en orsak enligt 2 mom. men han eller hon medan ett försök enligt denna lag pågår inleder jobbsökning på nytt på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 1 i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen, med undantag för Birkalands försöksområde, även om de förutsättningar som anges i 3 § 1 mom. i denna lag inte längre uppfylls. En person som varit kund hos kommunen kan inleda jobbsökningen på nytt även genom att personligen be om det hos kommunen.

5 §

Bedömning av servicebehovet och utarbetande av sysselsättningsplan

En kommun bedömer tillsammans med sin kund dennes servicebehov. Kommunen ska för sin kund ordna en intervju med arbetssökanden samt utarbeta en sysselsättningsplan för honom eller henne på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 4—7 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. En sysselsättningsplan som kommunen utarbetat tillsammans med sin

RP 51/2017 rd

kund jämställs med en sådan sysselsättningsplan som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice.

Under försöket tillämpas på kommunen vad som i 2 kap. 3 och 9 § i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om information till arbetsökande och Arbets- och näringsmyndighetens skyldigheter. På de allmänna skyldigheterna för den som är kund hos kommunen tillämpas vad som i 2 kap. 8 § i den lagen föreskrivs om allmänna skyldigheter för arbetslösa arbetsökande, dock så att den som är kund hos kommunen ska underrätta kommunen om genomförande av planen.

6 §

Sektorsövergripande sysselsättningsplan

Om den som är kund hos kommunen uppfyller de förutsättningar som anges i 2 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och har ett behov av sektorsövergripande samservice, genomförs bedömningen av hans eller hennes servicebehov, utarbetandet, uppföljningen och revideringen av en sektorsövergripande sysselsättningsplan samt avslutande av sektorsövergripande samservice av kommunen med avvikelse från bestämmelserna i 3, 4 och 6 § i den lagen.

7 §

Integrationsplan

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § och 13 § 1 mom. i lagen om främjande av integration (1386/2010), inleder kommunen den inledande kartläggningen samt utarbetar en integrationsplan tillsammans med en sådan invandrare som är kund hos kommunen enligt denna lag.

På en integrationsplan enligt 1 mom. som kommunen gjort upp tillsammans med sin kund tillämpas vad som i lagen om främjande av integration föreskrivs om en integrationsplan som Arbets- och näringsbyrån utarbetat.

8 §

Aktiveringsplan

Om den som är kund hos kommunen omfattas av 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, deltar inte Arbets- och näringsbyrån i utarbetandet av en aktiveringsplan enligt den lagen.

9 §

Jämställande av planer

Om det i annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till en sysselsättningsplan enligt lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice, en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sådan integrationsplan enligt lagen om främjande av integration som utarbetats för en arbetslös arbetsökande, ska de lagarna tillämpas på planer enligt 5—8 § som kommunen och den som är kund hos kommunen utarbetat tillsammans.

10 §

Offentlig arbetskrafts- och företagsservice som en kommun tillhandahåller

En kommun inom ett försöksområde, kan i form av offentlig arbetskrafts- och företagsservice

1) erbjuda arbetsförmedlingsservice enligt 3 kap., information och rådgivning enligt 4 kap. 1 § samt vägledning för yrkesvalet och karriären enligt 4 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

2) hänvisa sin kund till sakkunnigbedömningar enligt 4 kap. 2 §, träning enligt 4 kap. 4 §, prövning enligt 4 kap. 5 § samt arbetskraftsutbildning enligt 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

3) bevilja lönesubvention enligt 7 kap., startpeng enligt 8 kap., kostnadsersättning enligt prövning enligt 9 kap. 1 § och förmåner enligt prövning som anknyter till service och sakkunnigbedömningar enligt 10 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

4) fatta beslut om förutsättningarna för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 6 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

5) fatta beslut om sådana förutsättningar för stödjande av invandrares frivilliga studier som anges i 22—24 § i lagen om främjande av integration.

På service enligt 1 mom. tillämpas vad som i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och i lagen om främjande av integration föreskrivs om servicen, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Vad som i de lagarna föreskrivs om arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsmyndigheten, deras uppgifter eller skyldighet att underrätta arbets- och näringsbyrån gäller kommunen, med undantag för vad som i 5 kap. 3 § 3 mom. 1 lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om antagning av studerande och i 5 kap. 5 § om avbrytande av utbildningen och underrättande av arbets- och näringsbyrån om grunderna för avbrytandet.

Vid tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska kommunen dessutom iaktta vad som i 1 kap. 4 och 6—8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice, avgiftsfrihet, jämlikhet och likabehandling samt främjande av jämställdhet mellan män och kvinnor.

11 §

Undantag i fråga om arbetsprövning

Oberoende av vad som i 4 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ingående av avtal om arbetsprövning, ingås avtal av en kommun inom försöksområdet och den som är kund hos kommunen, om kommunen ordnar arbetsprövningen själv. På arbetsprövning tillämpas då inte 4 kap. 9 § 2 mom. i den lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, bestämmelserna i 3 mom. I den paragrafen om tilläggsvillkor för den som ordnar arbetsprövningen och bestämmelserna i 4 kap. 10 § 2 mom. om skyldighet för den som ordnar arbetsprövningen att anmäla frånvaro.

12 §

Att bevilja en kommun lönesubvention och stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen till kommun

Om den som ansöker om lönesubvention eller stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen är en kommun inom ett försöksområde eller om lönesubventionen medfinansieras genom Europeiska socialfonden, fattar arbets- och näringsbyrån beslut om beviljande på det sätt som föreskrivs i 7 kap. och 10 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

13 §

RP 51/2017 rd

Att ordna möjlighet till rehabilitering, utbildning eller arbete

En sådan arbetslös kund hos kommunen vars rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör till följd av maximitidens utgång när han eller hon fyllt 57 år, men innan han eller hon fyller 60 år ska tryggas möjlighet till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbetskraftsutbildning.

Med avvikelse från det som föreskrivs i 11 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, ska kommunen för en sådan arbetslös kund hos kommunen som fyllt 60 år ordna möjlighet till en sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen innan kundens rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör på grund av maximitiden.

Om en sådan arbetslös kund hos kommunen som avses i 1 eller 2 mom. inte sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden och lämplig sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, rehabilitering eller arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen inte kan ordnas för honom eller henne på det sätt som föreskrivs i 1 eller 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, är kommunen skyldig att ordna möjligheter till arbete för kunden i sex månader (sysselsättningsskyldighet) på det sätt som föreskrivs i 11 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

14 §

Kommunens deltagande i genomförande av omställningsskyddet

En kommun kan tillsammans med arbets- och näringsbyrån delta i genomförandet av sådant omställningsskydd enligt 12 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

15 §

Att ordna arbetslivsprövning

Om det med stöd av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös arbetssökande inom ett försöksområde, ska kommunen i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordna arbetslivsprövning på en arbetsplats på det sätt som anges i denna lag. Kommunen kan ordna arbetslivsprövningen själv eller ingå ett skriftligt avtal om ordnande av arbetslivsprövning med en annan arbetsgivare. Syftet med arbetslivsprövning är att utreda och främja personens arbetsförmåga och arbetslivsfärdigheter samt att främja hans eller hennes återgång till arbetsmarknaden.

Arbetslivsprövningen som avses i 1 mom. kan på personens begäran ordnas också före de tidsfrister som anges i 3 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om servicen motsvarar personens servicebehov. Personen ska rikta begäran om service till kommunen. Innan arbetslivsprövningen ordnas, ska det utarbetas en aktiveringsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan.

16 §

Överenskommelse om arbetslivsprövning

Kommunen, den som ordnar arbetslivsprövningen och den som deltar i prövningen ska ingå ett skriftligt, tidsbegränsat avtal om arbetslivsprövningen. På avtalet om arbetslivsprövning tillämpas vad som i 4 kap. 9 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om omständigheter som ska framgå av avtalet samt vad som föreskrivs i 3 och 4 mom. I den paragrafen. Dessutom ska av avtalet om arbetslivsprövning framgå den vägled-

RP 51/2017 rd

ning och träning för att stödja arbetslivsfärdigheterna som personen ges under arbetslivsprövningen.

I avtalet om arbetslivsprövning ska som villkor ingå att den som ordnar arbetslivsprövningen efter att denna slutförts ska lämna in en bedömning till kommunen av hur personens arbetslivsfärdigheter och arbetsförmåga förändrades under arbetslivsprövningen samt utvecklingsbehoven i personens arbetslivsfärdigheter.

När arbetslivsprövningen ordnas av någon annan än en kommun, ska i avtalet ingå ett villkor om att kommunen inte betalar ersättning för ordnande av arbetslivsprövning. I avtalet ska då avtalas om att kommunen ordnar den vägledning och träning som ingår i arbetslivsprövningen för den som deltar i prövningen.

17 §

Genomförande av prövningen

Arbetslivsprövningen pågår i högst 12 månader, av vilka högst sex månader i ett företag eller hos en enskild näringsidkare. På arbetslivsprövning tillämpas vad som i 4 kap. 5 § 2 mom., 7, 8 och 10 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice föreskrivs om arbetsprövning. På arbetslivsprövning tillämpas också lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). Arbetslivsprövningen kan kombineras med socialservice-, samt hälso- och sjukvårdstjänster- och rehabiliteringstjänster samt andra tjänster som personen behöver.

Kommunen ska för den som deltar i arbetslivsprövning teckna en försäkring på det sätt som föreskrivs i 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). På den som deltar i arbetslivsprövning tillämpas bestämmelserna om arbetstagare och på kommunen bestämmelserna om arbetsgivare i den lagen. Med avvikelse från bestämmelserna i 71—78 § i den lagen, används som årsarbetsinkomst minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt 79 § i den lagen. Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § i den lagen, är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

18 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på arbetslivsprövning

På arbetslivsprövning tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

19 §

Sysselsättningspenning för deltagande i arbetslivsprövning

På rätten för den som deltar i arbetslivsprövning att få sysselsättningspenning tillämpas vad som i 10 a § 1 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997) föreskrivs om ersättning till den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

20 §

Statlig ersättning för ordnande av arbetslivsprövning

När kommunen ordnar arbetslivsprövning enligt 15 § 1 mom., har kommunen rätt att som ersättning från staten få 10,09 euro per dag och per person som deltar i prövningen. Ersättningen betalas i efterskott för de dagar då personen deltar i arbetslivsprövning enligt 16 §

RP 51/2017 rd

1 och 2 mom. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om förfarandet för beviljande och betalning av statlig ersättning.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fattar beslut om återkrav av statlig ersättning och om behövliga åtgärder med avseende på återkravet. På beviljande, utbetalning och återkrav av statlig ersättning tillämpas stadsunderstöds lag (688/2001).

21 §

Användarrättigheter i fråga om till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Arbets- och näringsbyrån beviljar användarrättigheter i fråga om arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem enligt 13 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice för de tjänstemän i kommunerna inom försöksområdena som sköter uppgifter enligt denna lag. En tjänsteman som beviljats rätt att använda kundinformationssystemet får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundinformationssystemet, om det behövs för att ordna kundbetjäningen eller utreda eller avgöra ett anhängigt ärende för en person som hänvisats att bli kund hos kommunen i enlighet med 4 § 1 mom.

Den som registrerat uppgifter i kundinformationssystemet under försöket svarar för att de införda uppgifterna är felfria. På registrering, gallring, arkivering och utlämnande av uppgifter tillämpas 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

22 §

Anskaffning av service

Arbets- och näringsbyrån samt närings-, trafik- och miljöcentralen ska förhandla med kommunerna inom försöksområdena när de planerar anskaffning av offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Service ska anskaffas så att även servicebehoven för kunderna hos kommunerna tillgodoses.

23 §

Beviljande, utbetalning och återkrav av stöd och ersättningar

På stöd och ersättningar som kommunen beviljar med stöd av denna lag tillämpas 12 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

24 §

Lämnande av uppgifter, rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

En kommun inom ett försöksområde ska till arbets- och näringsbyrån lämna uppgifter som behövs för utarbetande av arbetskraftspolitiska utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På en kommun inom ett försöksområde tillämpas följande bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice:

- 1) bestämmelserna i 12 kap. 6 § 1, 2 och 4 mom. om rätt att få uppgifter,
- 2) bestämmelserna i 12 kap. 7 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten samt 2 mom. om förvägran av offentlig arbetskrafts- och företagsservice,
- 3) bestämmelserna i 14 kap. om sökande av ändring.

RP 51/2017 rd

25 §

Folkpensionsanstaltens skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Folkpensionsanstalten är trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter skyldig att till Satakunta arbets- och näringsbyrå lämna ut uppgifter om sådana mottagare av arbetsmarknadsstöd vars hemkommun är Björneborg eller Raumo och till vilka arbetsmarknadsstöd har betalats för minst 200 dagar på grundval av arbetslöshet på det sätt som avses i 14 kap. 3 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

26 §

Förflyttning av arbets- och näringsbyråns tjänstemän inom försöksområdena

Arbets- och näringsbyråns tjänstemän kan med iakttagande av 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) förflyttas till arbete under ledning och övervakning av en kommun inom de försöksområdena i uppgifter som avses i denna lag och som hör till kommunens behörighet.

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2018 och gäller till utgången av 2018. Lagens 4 § 1 mom. gäller till och med den 30 september 2018.

28 §

Övergångsbestämmelse

Om det har utarbetats en sysselsättningsplan eller plan som ersätter den för en arbetslös arbetssökande innan han eller hon hänvisas att bli kund hos en kommun, är planen förpliktande för kunden och kommunen tills den har reviderats. En arbetssökande som övergått till en kundrelation hos en kommun ska underrätta kommunen om genomförande fullföljandet av de åtgärder som avtalats i planen.

Helsingfors den 11 maj 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Arbetsminister Jari Lindström